Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**
Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**
Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **TI 7231**
Миқдори воҳидҳои салоҳият: **24**
Сатҳҳои Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2,3**
Тафсир:**01/соли 2024**
Рамзи умумии касб: **TI 7231-24-2,3-01/2024**

САЛОҲИЯТ
ТРЕНИНГ
МАҲОРАТ
ДОНИШ
РУШД
МАЛАКА
ОМӮЗИШ
ТАҶРИБА

Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

ҚАРОР

аз «15» 10 соли 2024 №11 ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Ҳаррот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гаҷкори ҷузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ ва Муасиссаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиҳа ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушовара,
вазир Г. Ҳасанзода

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲОИ КАСБИ
«ЧЕЛОНГАР ОИД БА ТАЪМИРИ МУҲАРРИКИ АВТОМОБИЛ»

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» аз ташхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон	Саидмуродзода Ш.	Муовини вазир	Хулоса аз 03.09.2024, №3(5.1)-1828
2.	ҶДММ «Сомон такси Сайр»	Ҳакимов Ҳ.	Директори генералӣ	Хулоса аз 13.09.2024, №577
3.	ҶДММ «Сафар Ориён»	Ҳакимов И.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №530
4.	ҶДММ «Соро компания»	Давлятов Б.	Директор	Хулоса аз 27.08.2024, №191
5.	ҶДММ «Талко Персия»	Садуллоев С.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №638

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» -ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1	Мирзоев Мирҷон	Мутахассиси пешбар	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2	Раҳимов Абдусамад	Омӯзгор	Муассисаи давлатии таълимии «Коллеҷи муҳандисию омӯзгории шаҳри Душанбе»
3	Алимов Фирдавс	Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил	Нуқтаи таъмири автомобилҳо (прокат) 63

Модераторҳо (миёнҷиҳо):

Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундарича

Ихтисорот 7
Муқаддима........ 8
Мафҳумҳои асосӣ........ 9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад........ 11
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа 12
Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» 13
Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»........ 14
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон........ 16
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон........ 16
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ) 18
Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ) 31
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ........ 40
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ........ 59
Талабот ба довталабон........ 62
Талабот ба омӯзгорон 63
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ........ 63
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 66
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон........ 66
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ) 68
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ........ 76
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ........ 95
Талабот ба довталабон........ 99
Талабот ба омӯзгорон 99
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ........ 100
Рӯйхати адабиёт:........ 102
Замимаи 1: Харитаи функсионалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» 103
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза) 109

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функсионалӣ (аз ихтисороти «**D**eveloping **ac**urricul**um**», яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҶТ	Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо-2008 **(**International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҶТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТММСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТКТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ICT	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
TC	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
TB	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи нақлиёт (Transport basic)
TI	Салоҳиятҳои касбии соҳаи нақлиёт (Transport industry)

Муқаддима

Касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки дар натиҷаи вохӯриҳо бо вазорату идораҳо ва ассотсиатсияҳои соҳавӣ интихоб гардидааст, дар бозори меҳнати дохилӣ ва беруна талаботи зиёд дорад.

Бо ин мақсад ва баланд бардоштани сифати омодасозии мутахассисони касбҳои соҳаи нақлиёт, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналхалқӣ ҷавобгуй бошанд, стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» таҳия шудааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» талаботи асосиро нисбати салоҳияти касбии мутахассиси дорои маълумоти ибтидоии касбӣ муқаррар менамояд.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва омӯзиш ва таълими калонсолон, ки тибқи қонунгузорӣ ба онҳо ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти таълимиро барои татбиқи барномаҳои таълимӣ дода шудаанд, истифода бурда мешавад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи рушди соҳаи сохтмони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Барномаи давлатии касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати тахассусҳо ва тасдиққунии тахассусҳо ва Консепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2025 таҳия карда шудааст.

Дар таҳияи стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» мутахассисони ботаҷриба, устоҳои нуқтаи таъмири автомобил, ки дар он ҷо чунин хизматрасониҳо пешниҳод карда мешаванд, иштирок намуданд.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи тахассусиро ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки ба талаботи муосири байналмиллалӣ мутобиқи Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо (ISCO-08) мувофиқат мекунад, пешбинӣ мекунад.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаккулёбии талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодиҳӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодиҳии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадиҳӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) **–** ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳое мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳое, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодиҳӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодиҳии воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодиҳӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодиҳандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур корро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияте, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёркарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натанҳо дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бакортаъминкунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшагирӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

– аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;

– навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;

– фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизоҷони меҳмонхона аз мизоҷони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунанд);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принсипҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни тахассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқатии сатҳи тахассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти тахассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи тахассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳоии ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шуғли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии оморӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунад, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функсионалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартарии чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Тахассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии тахассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки чаҳорчӯбаҳоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллӣ эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии тахассусҳо дорои чаҳорчӯбаҳое мебошад, ки аз якчанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои тахассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба чӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, такя мекунад.

Харитаи функсионалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҶТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донистани он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донистани он, ки чӣ хел ва чиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассисаҳои таълимӣ барои донистани он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои такмили тахассуси касбии кормандон истифода мекунанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва

салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

– шаҳрвандони алоҳида, ки мехоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи тахассусии касбии худро ба таври инфиродӣ такмил диҳанд;

– шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва мехоҳанд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

– оила, волидони таълимгирандагон, ки мехоҳанд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;

– шаҳрвандоне, ки мехоҳанд ба ҷойи кории дигар гузаранд;

– шаҳрвандоне, ки мехоҳанд норасоиҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;

– шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан мехоҳанд;

– шаҳрвандоне, ки коргарони беҳтарин шудан мехоҳанд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Айни замон, барои соҳаи нақлиёт стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул карда шудаанд ва амал мекунанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таъмини амнияти экологии нақлиёти автомобилӣ аз 8 августи соли 2015, №1214;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи бехатарӣ аз сӯхтор аз 13 феврали соли 2008, №879;

- Кодекси нақлиёти автомобилии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 апрели 2020, №1689;

- 03.080.10 СТ РТ СТБ 960-2002. Таъмир ва хизматрасонии техникии автомобилҳо. Талаботҳои умумии бехатарӣ;

- 03.220.20 СТ РТ 1087-2009. Воситаҳои нақлиёти автомобилӣ. Талаботҳои бехатарӣ ба ҳолати техникӣ;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.30-2008. Фармоишҳои якхела, ки барои тасдиқи расмии резинчарха (шина)-ҳо барои автомобилҳо ва ядакҳои онҳо дахл доранд;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.34-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба пешгирӣ намудани хатари бавуҷудоии сӯхтор;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.42-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба шинондани таҷҳизоти муҳофизати (бамперҳо)-и пеш ва қафо ва ғайра;

– 43.040.40СТ РТ ГОСТ Р 41.68-2008. Фармоишҳои якхела нисбат ба тасдиқи расмии воситаҳои нақлиёти автомобилӣ вобаста ба ченкунии суръати ҳадди аксар (максималӣ).

Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бо таъмир ва хизматрасонии техникии автомобилҳо (мошинҳои сабукрав, боркаш, автобусҳо), дучархаҳо (мотоциклов) ва ғайра машғул мебошад. Ин мутахассис бо сохти ҳамагуна автомобилҳо шинос буда, метавонад аз рӯйи нишонаҳои гуногун сабабҳои носозиҳоро дар автомобил ошкор созад, шикастагиҳоро пешгирӣ ва бартараф намояд.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил натанҳо асбобҳои челонгариро ба кор мебарад, балки дастгоҳи ташхискунандаро низ хуб истифода бурда метавонад. Вай бо қоидаҳои таҷзия ва васлкунии қисматҳои агрегати автомобил хуб шинос мебошад. Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ҳамчунин бо хизматрасонии техникии автомобил машғул аст. Вай танзимкунӣ (ҷӯрсозии) механизмҳо ва ё иваз кардани қисмҳои корношоями механикиро иҷро мекунад.

Ба уҳдадориҳои вай танзимкунии ӯбада – баробаршавӣ (развал – схождение), корҳои шиномонтажкунӣ ва мувозикунии чархҳо дохил мегарданд.

Челонгарон ва таъмиргарони воситаҳои нақлиёти автомобилӣ муҳаррикро таъмир месозанд, хизматрасонӣ ва насб мекунанд. Онҳо ҳамчунин дастгоҳои механикӣ ва вобастаи автомошинаҳои сабукрав, боркаш, дучарха ва дигар воситаҳои нақлиётиро таъмир ва насб мекунанд.

Ба вазифаҳо дохил мегарданд:

(а) мушоҳидакунӣ ва ташхиси носозиҳои муҳаррик ва ҷузъҳо;

(б) насбкунӣ, санҷиш, озмоиш ва хизматрасонии муҳаррикони воситаҳои нақлиётӣ ва дучархаҳо;

(с) ивази қисматҳои муҳаррик ва ё муҳаррикҳои пурра;

(г) васл, санҷиш, танзим, таҷзия, барқароркунӣ ва ивази қисматҳои носоз (корношоями) воситаҳои нақлиётӣ;

(е) насбкунӣ ва ё танзимкунии муҳаррикон ва боздоштҳо, ҳамчунин танзимкунии чанбараки идоракунӣ ва дигар қисматҳои воситаҳои нақлиётӣ;

(е) насбкунӣ, танзимсозӣ, хизматрасонӣ ва ивази қисматҳои мехатроникии автомобилҳо;

(g) иҷро кардани хизматрасонии техникии нақшавӣ, ба монанди ивази равған, равғанмолӣ, ҷӯрсозии муҳаррик бо мақсади таъмин намудани кори муназзами воситаҳои нақлиётӣ ва таъмини риояи меъёрҳо оид ба нигоҳдории муҳити зист;

(h) насб кардани муҳаррикон ва қисматҳои онҳо баъди таъмир.

Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

<table>
<tr><th>Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон</th><th>Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо</th><th>Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо</th></tr>
<tr><td rowspan="20">2</td><td colspan="2">Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)</td></tr>
<tr><td>ТС-01-1/01</td><td>Гузаштан аз муоинаи тиббӣ</td></tr>
<tr><td>ТС 03-1/01</td><td>Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/ фармоишгарон</td></tr>
<tr><td>ТС 04-2/01</td><td>Расонидани ёрии аввалия</td></tr>
<tr><td>ТС 05-2/01</td><td>Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ</td></tr>
<tr><td colspan="2">Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)</td></tr>
<tr><td>ТВ 01-1/01</td><td>Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ</td></tr>
<tr><td>ТВ 02-2/01</td><td>Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ</td></tr>
<tr><td>ТВ 04-1/01</td><td>Иҷро кардани корҳои челонгарӣ</td></tr>
<tr><td colspan="2">Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-01-2/01</td><td>Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-02-2/01</td><td>Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-03-2/01</td><td>Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-04-2/01</td><td>Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-05-2/01</td><td>Иваз кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-06-2/01</td><td>Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-07-2/01</td><td>Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-08-2/01</td><td>Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)</td></tr>
<tr><td>ТС 06-3/01</td><td>Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ</td></tr>
<tr><td rowspan="11">3</td><td>ТС 07-3/01</td><td>Такмил додани тахассуси касбӣ</td></tr>
<tr><td colspan="2">Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-09-3/01</td><td>Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-10-3/01</td><td>Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-11-3/01</td><td>Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-12-3/01</td><td>Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-13-3/01</td><td>Таъмир намудани қисмҳои баранда</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-14-3/01</td><td>Таъмир намудани қӯттии интиқоли ҳаракат</td></tr>
<tr><td>ТI 7231-15-3/01</td><td>Таъмир намудани системаи сардкунӣ</td></tr>
</table>

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**
Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**
Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **TI 7231**
Миқдори воҳидҳои салоҳият: **15**
Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**
Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ
ТРЕНИНГ
МАҲОРАТ
ДОНИШ
РУШД
МАЛАКА
ОМӮЗИШ
ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
TC-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
TC 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/ фармоишгарон
TC 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
TC 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
TB 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
TB 02-2/01	Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
TB 04-1/01	Иҷро кардани корҳои челонгарӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
TI 7231-01-2/01	Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)
TI 7231-02-2/01	Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил
TI 7231-03-2/01	Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик
TI 7231-04-2/01	Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ
TI 7231-05-2/01	Иваз кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)
TI 7231-06-2/01	Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор
TI 7231-07-2/01	Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт
TI 7231-08-2/01	Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунӣ	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳоро байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	-шунидан ва дарк кардан; -бурро ва кушоду равшан баён намудан; -меҳрубон будан; -суботкор будан; -мубодилаи иттилоот кардан; -бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	-дар дастаҳои синну соли гуногун, новобаста аз ҷинс, нажод ва мансубияти динӣ кор кардан; -мустақилона ва ба сифати аъзои даста кор кардан; -дақиқӣ; -масъулнокӣ; -меҳнатдӯстӣ; -сарфакорӣ; -донистани Кодекси меҳнат.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба	-зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва бартараф кардани мушкилот;

даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	-дурандешӣ; -бовиҷдонӣ; -маҳорати расонидани ёрии аввалия.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	-мутобиқшавӣ ба вазъиятҳои нав; -муайян кардани имкониятҳои барои дигарон ғайричашмдошт; -татбиқ кардани ғояҳо ба амал; -иштирок дар раванди ташаккулёбии пайваста; -омодагӣ ба навовварҳо; -зиракӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	-мақсадгузории мушаххас ва натиҷаҳои кор; -банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо, аз ҷумла идоракунии вақт; -муайян ва ҷобаҷокунии афзалиятҳо; -ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; -бодиққатӣ; -муташаккилӣ; -қоидаҳои тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	-мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; -боварӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; -устувории ахлоқӣ; -масъулиятнокӣ -риояи одоб (этика) ва зебошиносӣ (эстетика).
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	-эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; -омода будан ба сарфи вақт ва саъю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; -хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва бидуни он; -самимият барои ғояҳо ва усулҳои нави идоракунии худомӯзӣ; -дастгирии ҳамкорон ва барқарор кардани робитаҳо; -истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор)
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	-донистани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; -хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; -мавҷудияти тавоноии ҷисмонии мувофиқ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	**ТС 01-1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои уҳдадориҳои вазифавӣ, ошкор ва табобати саривақтии беморӣ ва пешгирӣ аз онро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ба кор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи ҷадвали ташкилот.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносоӣ бо ***намудҳои муоинаи тиббӣ*** тибқи ҷадвали тасдиқшуда.
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (гигиена)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузории меҳнат; - маълумотнома/ дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - боинтизом; - бомасъул; - бовиҷдон.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ				√							
1.2. Шиносоӣ бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда				√							
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда											√
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои муоинаи тиббӣ:	- муқаддимавӣ; - ҳатмӣ; - даврӣ; - ғайринавбатӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон	**ТС 03-1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур корҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкилот ҳал мекунад, тавсиф менамояд. Коргарон дар комёбиҳои даста манфиати шахсӣ доранд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор дар коллективи ҳар ташкилот/корхона.	
- Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - вуҷуд надоранд.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ)-и ВС
1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон. 1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда. 1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадориҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда.
2. Кор кардан дар даста	2.1.Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза. 2.2. Эътирофи ***фарқиятҳои фарҳангӣ*** дардаста. 2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста. 2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.
3. Риоя кардани одоб ва зебоӣ (этика ва эстетика)	3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила. 3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ. 3.3. Истифода бурдани ***муошироти ғайришифоҳии*** мувофиқ. 3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ. 3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан. 3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян. 3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- муошират, алоқаманд ба шунидан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; -муошироти хаттӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти мунокишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидоракунӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартариҳои кор дар даста; - воситаҳои робитавӣ; - принсипҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ;

	- ҳусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ; - тарзи рафтор дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, ҷойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизоҷон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - меҳрубон; - ташаббускор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии махсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон											√
1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар мухлати таъиншуда											√
1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадориҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда											√
Элементи 2. Кор кардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											√
2.2. Эътирофи ***фарқиятҳои фарҳангӣ*** дар даста											√
2.3. Ҳангоми зарурат											√

истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста											
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста											√
Элементи 3: Риоя кардани одоб ва зебоӣ (этика ва эстетика)											
3.1. Муоширатнамудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила	√										
3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ	√										
3.3. Истифода бурдани муошırати ғайришифоҳии мувофиқ	√										
3.4. Изҳори таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ	√										
3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан	√										
3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян	√										
3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Фарқиятҳои фарҳангӣ:	- намудҳои саломдиҳӣ, хайрбод ва гуфтугӯ; - забони имову ишораҳо; - махсусияти услубҳои миллии муомилаи корӣ; - махсусияти муносибати байнифарҳангӣ.
Муошırати ғайришифоҳӣ:	- забони имову ишора; - риоя кардани фосилаи муайян байни шарикон.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Расонидани ёрии аввалия	**ТС 04 – 2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои заруриро барои расонидани ёрии аввалия ва нигаҳдории ҳаёт дар давраи то расонидани ёрии тиббӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми арзёбии ҳолатҳои руҳдода, бартараф кардани таваккалҳои мушаххас, хавф ва захмҳои ба он алоқаманд.	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03 – 1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Арзёбии ҳолати рухдода	1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани ***хатар,*** ба вуҷуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон. 1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида. 1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ. 1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан. 1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида. 1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан.
2. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра). 2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда. 2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида.
3. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ	3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ. 3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат.
4. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон	4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст. 4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст. 4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.
5. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	5.1. Додани нафаси сунъӣ. 5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.
6. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	6.1. Истифода бурдани усули Геймлих. 6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.
7. Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан	7.1. Баровардан ба ҷойи бехатар. 7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.
8. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ. 8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ).
9. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра. 9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.
10. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ	10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил. 10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб. 10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ	11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида. 11.2. Иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ;

	- бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм ва арзёбии ҳолати ҷабрдида; - даъват намудани ёрии таъҷилӣ; - иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда; - оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида; - бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қафаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор рухдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принсипҳои расонидани ёрии аввалия; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмухра; - монеашавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (ҳароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфиқ; - раҳмдил.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати рухдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани ***хатар,*** ба вуҷуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				√							
1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				√							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				√							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									√		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									√		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									√		
Элементи 2:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд											
2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									√		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда									√		
2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида									√		
Элементи 3:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											

3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ									√		
3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан									√		
Элементи 5: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани ***усули Геймлих***									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи бехатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		
Элементи 10: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил									√		
10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб									√		

10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ									√		
Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ											
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√		
11.2. Иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хатар –	- ҷисмонӣ; - биологӣ; - кимиёвӣ; - марбут ба омили инсонӣ.
Усули Геймлих –	Тартиби амал ҳангоми расонидани ёрӣ ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабрдида истода (агар ҳанӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ӯро дар бар гирифтан; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабрдида дар сатҳи байни нофу қавсакҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунанд; - дастонро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунанд, лекин қафаси синаи ҷабрдидаро зер кардан лозим нест; - ин усулро ҳангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунанд, то роҳи нафас кушода шавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	**ТС 05-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносоӣ бо технологияи иттилоотиро дар сатҳи заминавӣ - кор бо муҳаррири матнӣ ва графикӣ, почтаҳои электронӣ, ҷустуҷӯ ва бозкашии (скачивание) иттилоотро аз Интернет тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - қобили истифода ба ҳар корманд.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - тавонистани хондан ва навистан.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносоӣ бо сохти компюте	1.1. Шиносоӣ бо функсияҳо (амалкардҳо)-и ***қисмҳои асосии компютери фардӣ***. 1.2. Кор кардан бо ***қисмҳои иловагии компютер.***
2. Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»	2.1. Омода намудани компютер ба кор. 2.2. Истифода намудани***гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура).*** 2.3. Кор кардан бо файлҳо. 2.4. Кор кардан бо ***лавҳаи идоракунӣ.***
3. Кор кардан дар барномаи офисӣ	3.1. Кор кардан дар барномаи «WORD». 3.2. Кор кардан дар барномаи «POWER POINT».

	3.3. Кор кардан бо муҳаррири матнӣ. 3.4. Кор кардан бо муҳаррири графикӣ.
4. Пайваст ва истифода намудани «Интернет»	4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет. 4.2. Кор кардан бо ***хадамоти ҷустуҷӯӣ***ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот. 4.3. Кор кардан бо ***браузерҳо.***
5. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ	5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ). 5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- пайваст кардани таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани наслҳои компютерҳо; - кор кардан бо қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер, манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - истифода намудани компютерҳо ва барномаҳои он; - кор кардан бо ҳомили файлҳо; - кор кардан бо барномаҳои зиддивирусӣ; - сохтани файлҳо ва сабт кардани онҳо дар компютер; - сохтани файли «WORD» дар компютер ва сабт кардани он; - сохтани файли барномаи «POWER POINT» ва сабт кардани он; - чоп кардани ҳуҷҷатҳо дар компютер; - ворид намудани расм ва графикҳо дар барномаҳои офисӣ; - ҷӯрсозии параметрҳои Интернет; - боргирии маълумот аз Интернет; - кор кардан бо ҷустуҷӯгарҳо (браузерҳо)-и Интернет; - кор кардан бо мессенҷерон; - қабул, ирсол ва эътинои (игнорировать) мактубҳои почтаи электронӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- наслҳои компютерҳо; - қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо); - функсияҳои қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер), манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - системаи амалиётии компютер; - драйверҳои қисмҳои иловагӣ; - лавҳаи идоракунӣ ва дохилшавӣ ба он; - намудҳои барномаҳои офисӣ; - тарзи насб кардани барномаҳои офисӣ дар компютер; - дастрас намудани барномаҳои офисӣ аз Интернет ва ширкати истеҳсолкунанда; - таҷҳизот ва дастгоҳ барои пайвастшавӣ ба хатти Интернет; - тарзи бехатар кор кардан дар шабакаи Интернет; - хадамоти ҷустуҷӯӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ; - кибернетика ва кибертерроризм ва пешгири аз онҳо; - намудҳои мессенҷерон ва тарзи кори онҳо; - почтаи электронӣ ва тарзи дурусти истифодаи он; - бехатарӣ ва ҳифзи маълумот ҳангоми кор бо почтаҳои электронӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ.

Муносибати талабшаванда ба кор:	- Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шиносоӣ бо сохти компютер											
1.1. Шиносоӣ бо функсияҳои қисмҳои асосии компютери фардӣ			√								
1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер	√		√								
Элементи 2: Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»											
2.1. Омода намудани компютер ба кор	√										
2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура)	√										
2.3. Кор кардан бо файлҳо	√										
2.4. Кор кардан бо лавҳаи идоракунӣ	√										
6. Элементи 3: Кор кардан дар барномаи офисӣ											
3.1. Кор дар барномаи «WORD»		√									
3.2. Кор дар барномаи «POWER POINT»								√			
3.3. Кор бо муҳаррири матнӣ		√									
3.4. Кор бо муҳаррири графикӣ		√									
Элементи 4: Пайваст ва истифода намудани «Интернет»											
4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет	√										

4.2. Кор кардан бо хадамоти ҷустуҷӯӣ ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот	√										
4.3. Кор кардан бо браузерҳо	√										
Элементи 5: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ											
5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ)	√										
5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Компютери фардӣ (КФ) –	- компютере, ки онро танҳо як одам истифода мебарад (ё соҳибӣ мекунад) (аз калимаи «personal», яъне барои як фард)
Қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер:	*қисмҳои асосии компютер:* - монитор; - блоки системавӣ; - ҳарфкалид (клавиатура); - мушак. *қисмҳои иловагии компютер:* - принтер; - УПС; - овозбарор; - гӯшмонак (наушник); - сканер; - ёдгора//флеш-захирасоз (накопител); - модем.
Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) –	- тақсимоти тугмачаҳо (клавишҳо)-и ҳарфкалид (клавиатура) дар асоси функсия ва ҷойгиршавии онҳо. Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) тақсим мешавад: - ба иловагӣ, алифбоӣ–рақамӣ, хизматӣ, фунсионалӣ, барои кор бо курсор муқарраргардида.
Лавҳаи идоракунӣ –	- қисмати истифодашавандаи интерфейс MicrosoftWindows, ки иҷрои амалҳои асосӣ оид ба ҷурсозии система, чун иловакунӣ ва ҷӯрсозии дастгоҳ, насб ва деинсталлятсияи (интисоби)-и барномаҳо, идоракунии баҳисобгирии сабтҳо, воридкунии имконоти махсус ва инчунин, якчанд амалҳои дигари марбут ба идоракунии системаро имкон медиҳад.
Хадамотиҷустуҷӯии Интернет -	- yandex; - google; - yahoo; - bing ва ғайра.
Браузерин:	- барномае, ки бо ёрии он веб-саҳифаҳо аз назар гузаронида мешаванд. Новобаста аз оне, ки намудҳои гуногуни браузер зиёданд, мазмуни кори онҳо ин - кушодани сомонаҳо мебошад. Барои ин, дар ҳар браузер сатри нишонигӣ вуҷуд дорад -

	майдоне, ки дар он номгӯйи сомона барои кушодашавии он чоп/навишта мешавад.

Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	**ТВ 01 – 1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қатъиян риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатариро дар ҷойи кор тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми истифодаи таҷҳизот/дастгоҳ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва мизоҷон/фармоишгарон; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ. 1.3. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.4. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
2. Риоя намудани ***қоидаҳои техникаи бехатарӣ***	2.1. ***Гузаштани дастурдиҳӣ*** (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ. 2.2. Омода кардани ҷои корӣ бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ. 2.3. Санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ пеш ва баъди анҷоми кор. 2.4. Истифода намудани аломатҳои огоҳкунанда аз руи гурӯҳ ва намудҳо.
3. Риоя намудани ***қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор***	3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор. 3.2. Истифода намудани ***воситаҳои оташнишонӣ*** тибқи дастурамал ва таъйинот. 3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор**.**

Малакаҳои талабшаванда:	- кор кардан мувофиқи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат дар ҷойи кор; - риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равғанҳои молиданӣ; - шинос шудан бо санадҳои меъёрии техникии ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию хуқуқии ҳифзи меҳнат; - иҷро намудани уҳдадориҳои вазифавӣ; - пайдо намудани маълумот оид ба тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ/таҷҳизоти барқӣ пеш ва баъди анҷоми кор; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии дастгоҳ/таҷҳизот; - истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот.

Донишҳои талабшаванда	- дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - санадҳои меъёрии техникии ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равғанҳои молиданӣ; - тартиботи дохилии ташкилот/корхона оид ба ҳифзи меҳнат; - намудҳои дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии барқии ташкилот; - қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо дастгоҳ/таҷҳизоти техникӣ; - қоидаҳои бехатарии сӯхтори ташкилот; - қоидаҳои тахлияи одамон (кӯчонидан) ҳангоми вазъиятҳои фавқулода; - сабабҳои сар задани сӯхтор ва пешгирӣ аз онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - ташаббускор; - бодиққат; - покизакор; - бомасъулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/сӯҳбат	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯйи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Презентатсия (рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат			√								
1.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	√										
1.3. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор				√							
1.4. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона				√							
Элементи 2: Риоя намудани ***қоидаҳои техникаи бехатарӣ***											
2.1. ***Гузаштани дастурдиҳӣ*** (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ	√		√								

2.2. Омода кардани ҷои корӣ бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ	√		√								
2.3. Санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ пеш ва баъди анҷоми кор	√		√								
2.4. Истифода намудани аломатҳои огоҳкунанда аз руи гурӯҳ ва намудҳо	√		√								
Элементи 3: Риоя намудани ***қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор***											
3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор	√			√							
3.2. Истифода намудани ***воситаҳои оташнишонӣ*** тибқи дастурамал ва таъйинот	√			√							
3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор	√							√			

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қоидаҳои техникаи бехатарӣ ин:	- системаи чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргар.
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ сардор ва шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд бо одам ва корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд. Қоидаи мазкур - шарти ҳатмии муносибатҳои меҳнатӣ, батартибдаровардашудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносоӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон ба ҷойи кори худ иҷозат дод.
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилона, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи ҳолати хатари оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиррасонии омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргарон.
Воситаҳои оташнишонӣ:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу сомонабзори (асбобу анҷом) истифодашаванда барои оташнишонӣ (ҳидрант, рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак, рег (қум), об, чангаки сухторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	**ТВ 02-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои барои фаҳмиш ва истифодаи забони фарққунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), ибораҳои одии дар ҷои корӣ маъмулан истифодашавандаи хислати заминавӣ ва пешгӯйшаванда аз мисоли салому алейк, хайру хуш, марбут ба хизматрасонии инфиродии мизоҷон/фармоишгаронро инъикос мекунад, тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кормандони ҳама сатҳи соҳаи мазкур.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - донистани ҳарфҳои алифбои русӣ/англисӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират кардан боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон	1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур. 1.2. Истифода намудани ***иборaҳои одии маъмулан истифодашавандаи*** одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизоҷон/фармоишгарон. 1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монеаи забонӣ. 1.4. Истифода намудани ***захираҳои мувофиқ*** ва муроҷиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.
2. Муошират кардан бо мизоҷон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани ***муошират.*** 2.2. Истифода намудани ҳама гуна ***усулҳои дидорӣ (визуалӣ)*** барои беҳтар ва иваз кардани ***муошират***и шифоҳӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои комуникативӣ ва байнишахсиятӣ барои таъмини муошират мусбатона, боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон; - истифодаи калимаҳои калидӣ, ибораҳо, ифодаҳои кӯтоҳ ва рақамҳои барои муошират бо мизоҷон/фармоишгарон зарур ва мутобиқ ба ҷойи кори мушаххас
Донишҳои талабшаванда:	- одоби салом, муаррифӣ ва посух ба саволҳои мизоҷон/фармоишгарон, ҳамкорон; - маданияти муошират касбӣ; - методика ва таҷрибаи муошират бо имову ишора, забони бадан; - ҷанбаҳои равонии одоби муошират; - масоили равандҳои идрок ва фаҳмиши шарики муошират; - мафҳум, мушкилот ва хусусиятҳои муошират байнифарҳангӣ; - мундариҷаи мафҳумҳои асосии равонӣ - ташхисии (психодиагностики) шарики муошират.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- кӯшиши омӯхтани забони хориҷӣ; Чунин бояд буд: - хушмуомила; - меҳрубон; - ташаббускор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон											
1.1. 1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур				√							
1.2. 1.2. Истифода намудани ***ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи*** одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизоҷон/фармоишгарон				√							
1.3. 1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монеаи забонӣ				√							
1.4. 1.4. Истифода намудани ***захираҳои мувофиқ*** ва муроҷиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур				√							
Элементи 2: Муошират кардан бо мизоҷон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани ***муошират***				√							
2.2. Истифода намудани ҳама гуна ***усулҳои дидорӣ (визуалӣ)*** барои беҳтар ва иваз кардани ***муошарати*** шифоҳӣ				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ибораҳои одии маъмулан	- субҳ ба хайр;

истифодашаванда:	- корҳо чӣ тавр? - то боздид; - ба шумо чӣ гуна хизмат расонам ва ғ.
Захираҳои мувофиқ:	- дафтарчаи қайд, рӯзнома барои сабти калимаҳои маъмули истифода, барои зиёд кардани захираи калимаҳо; - луғати калимаҳо, ибораҳо; - луғатҳои гуногун (мавзӯӣ, касби алоҳида, бо расмҳо ва ғ.); - китобчаҳо; - аломатҳо бо тавзеҳот; - сайтҳо барои тарҷума.
Муоширам:	- гӯш додан ба маслиҳат ва эзоҳот; - пешниҳоди иттилооти ҷорӣ мисли: - расонидани кумак дар доираи уҳдадориҳои худ; - фаҳмонидан ва пешниҳоди дастурҳои одӣ ва ғ.
Усулҳои дидорӣ (визуалӣ):	- дар нақша нишон додан; - иттилооти заруриро дар ҳуҷҷатҳо, ҳуҷҷатҳои фармоиш ва нақшаҳо қайд кардан; - истифодаи калкулятор барои ҳисоби арзиши хароҷоти муайян ва ғ.; - истифодаи забони имову ишора, забони ҷисмонӣ; - нишон додани чизи мушаххас ва ғ.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Иҷро кардани корҳои челонгарӣ		**ТВ 04-1/02**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро кардани корҳои челонгарӣ оид ба тайёр кардани соза ва элементҳои гуногуни номураккабро бо риоя кардани техникаи бехатарӣ ва талаботи меъёрӣ - техникӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар устохонаҳои челонгарӣ ё ҷойҳои барои иҷрои корҳои мазкур муқаррааргардида.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - СВ 01-1/02 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ, санитарияи истеҳсолӣ ва ҳифзи муҳити атроф	1.1. Гузаштани дастурдиҳӣ. 1.2. Пӯшидани либоси махсус. 1.3. Омода кардани ҷои корӣ. 1.4. Санҷидан ва интихоб кардани асбобҳо. 1.5. Истифода бурдани ***воситаҳои ҳимоявӣ.*** 1.6. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо. 1.7. Рӯбучин кардани ҷойи корӣ. 1.8. Ба хелҳо ҷудо кардани пасмондаҳо, партов ва ба ҷойи махсус баровардани онҳо.	
2. Иҷро кардани нишонагузорӣ	2.1. Иҷро кардани нишонагузории раҳҳо (рисок). 2.2. Иҷро кардани нишонагузорӣ аз рӯи қолиб. 2.3. Иҷро кардани нишонагузорӣ бо ёрии ***асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные).***	
3. Иҷро кардани буриши филиз (металл)	3.1. Иҷро кардани буриш бо арраи дастӣ. 3.2. Иҷро кардани буриш бо қайчи (фишанг)-и дастӣ. 3.3. Иҷро кардани буриш бо қубурбур (лӯлабур).	

	3.4. Иҷро кардани буриши механикии филиз (металл). 3.5. Иҷро кардани буриши филизи (металли) тасмагӣ. 3.6. Иҷро кардани буриши филизи (металли) мураббаъ.
4. Пора кардани филиз (металл)	4.1. Тез кардани искана (зубило). 4.2. Пора кардани филиз (металл) бо зарбаи панҷагӣ, оринҷӣ ва китфии болға. 4.3. Пора кардани филиз (металл) бо гилётин. 4.4. Пора кардани нимтайёрҳо (заготовки) аз филизи варақӣ. 4.5. Пора кардани кунҷҳои нимтайёрҳо дар дастгоҳи челонгарӣ.
5. Қат кардани филиз (металл)	5.1. Қат кардани пӯлоди тасмагӣ. 5.2. Қат кардани ғулба (втулка). 5.3. Қат кардани филизи нимрух (профил) дар дастгоҳ. 5.4. Қат кардани филизи (металли) варақӣ дар дастгоҳ, мошинаи қаткунӣ ва мистари қаткунӣ (гибочная линейка).
6. Арра кардани филиз (металл)	6.1. Арра кардани сатҳҳои ҳамвор. 6.2. Арра кардани сатҳҳои барҷаста (дӯнгдор).
7. Иҷро кардани корҳои пармакунӣ, гирдасӯҳонкунӣ (зенкование) ва паҳн (кушод) кардани сӯрохиҳо	7.1. Тез кардани пармаҳои печдор. 7.2. Мустаҳкам кардани ҷузъиёт барои пармакунӣ. 7.3. Пармакунии дастӣ ва механикӣ бо усулҳои гуногун. 7.4. Гирдасуҳон кардани сӯрохиҳо. 7.5. Паҳн (кушод) кардани сӯрохиҳо.
8. Баровардани рахпеч (резьба)	8.1. Баровардани рахпечи беруна. 8.2. Баровардани рахпечи дохилӣ. 8.3. Баровардани рахпеч дар қубурҳо (лӯлаҳо).

Малакаҳои талабшаванда	- риоя кардани талаботи беҳбудсози (санитария)-и истеҳсолӣ, беҳдошт (гигиена)-и меҳнат ва ҳифзи муҳити атроф (экология); - истифода бурдани воситаҳои ҳимоявӣ ва оташнишонӣ; - ба хелҳо ҷудо кардани партовҳо; - истифода кардани малакаҳои кори мустақилона ва худбаҳодиҳӣ; - ҷудо кардани асбобу масолеҳ барои иҷрои амалиёти гуногуни челонгарӣ; - пешбурди муносиби ҳуҷҷатҳои корӣ; - риоя кардани техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи беҳбудсози (санитария)-и истеҳсолӣ, беҳдошт (гигиена)-и меҳнат ва ҳифзи муҳити атроф (экология); - воситаҳои ҳимоявӣ ва эҳтиёткунанда ҳангоми иҷрои корҳо; - таъинот ва усулҳои истифодабарии асбобҳои назоратӣ – ченкунӣ; - тавсифоти кимиёвӣ, физикӣ ва техникии филизи (металл) гуногун ва дигар масолеҳи истифодашаванда; - усулҳои амалиёти челонгарӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодиққат; - масъул.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ, санитарияи истеҳсолӣ ва ҳифзи муҳити атроф											
1.1. Гузаштани дастурдиҳӣ	√			√							
1.2. Пӯшидани либоси махсус	√			√							
1.3. Омода кардани ҷойи корӣ	√			√							
1.4. Санҷидан ва интихоб кардани асбобҳо	√			√							
1.5. Истифода бурдани воситаҳои ҳимоявӣ	√			√							
1.6. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо	√			√							
1.7. Рӯбучин кардани ҷойи корӣ	√			√							
1.8. Ба хелҳо ҷудо кардани пасмондаҳо, партов ва ба ҷойи махсус баровардани онҳо	√			√							
Элементи 2: Иҷро кардани нишонагузорӣ											
2.1. Иҷро кардани нишонагузории раҳҳо (рисок)	√			√							
2.2. Иҷро кардани нишонагузорӣ аз рӯи қолиб	√			√							
2.3. Иҷро кардани нишонагузорӣ бо ёрии асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные)	√			√							
Элементи 3: Иҷро кардани буриши филиз (металл)											
3.1. Иҷро кардани буриш бо арраи дастӣ	√			√							
3.2. Иҷро кардани буриш бо қайчи (фишанг)-и дастӣ	√			√							

3.3. Иҷро кардани буриш бо қубурбур (лӯлабур)	√			√							
3.4. Иҷро кардани буриши механикии филиз (металл)	√			√							
3.5. Иҷро кардани буриши филизи (металли) тасмагӣ	√			√							
3.6. Иҷро кардани буриши филизи (металли) мураббаъ	√			√							
Элементи 4: Пора кардани филиз (металл)											
4.1. Тез кардани искана (зубил)	√			√							
4.2. Пора кардани филиз (металл) бо зарбаи панҷагӣ, оринҷӣ ва китфии болға	√			√							
4.3. Пора кардани филиз (металл) бо гилётин	√			√							
4.4. Пора кардани нимтайёрҳо (заготовки) аз филизи (металли) варақӣ	√			√							
4.5. Пора кардани кунҷҳои нимтайёрҳо дар дастгоҳи челонгарӣ	√			√							
Элементи 5: Қат кардани филиз (металл)											
5.1. Қат кардани пӯлоди тасмагӣ	√			√							
5.2. Қат кардани ғулба (втулка)	√			√							
5.3. Қат кардани филизи нимрух (профил) дар дастгоҳ	√			√							
5.4. Қат кардани филизи варақӣ дар дастгоҳ, мошинаи қаткунӣ ва мистари қаткунӣ (гибочная линейка)	√			√							
Элементи 6: Арра кардани филиз (металл)											
6.1. Арра кардани сатҳҳои ҳамвор	√			√							
6.2. Арра кардани сатҳҳои барҷаста (дӯнгдор)	√			√							
Элементи 7: Иҷро кардани корҳои пармакунӣ, гирдасӯҳонкунӣ (зенкование) ва паҳн (кушод) кардани сӯрохиҳо											
7.1. Тез кардани пармаҳои печдор	√			√							
7.2. Мустаҳкам кардани ҷузъиёт барои пармакунӣ	√			√							
7.3. Пармакунии дастӣ ва механикӣ бо усулҳои гуногун	√			√							

7.4. Гирдасуҳон кардани сӯрохиҳо	√			√							
7.5. Паҳн (кушод) кардани сӯрохиҳо	√			√							
Элементи 8: Баровардани рахпеч (резба)											
8.1. Баровардани рахпечи беруна	√			√							
8.2. Баровардани рахпечи дохилӣ	√			√							
8.3. Баровардани рахпеч дар қубурҳо (лӯлаҳо)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Воситаҳои ҳимоявӣ:	- воситаҳои ҳимояи дастон (дастпӯшҳои бепанҷа ва панҷадор, китфпӯш, остинпӯш ва ғ.); - воситаҳои ҳимояи пойҳо (пойҷома (бахилы) ва ғ.); - воситаҳои ҳимояи чашмон ва рӯй (айнакҳои ҳимоявӣ, сипарчаҳои рӯй ва ғ.); - воситаҳои ҳимояи сар (тоскӯлоҳҳо, телпак, берет ва ғ.).
Асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные):	- миз бо патрон ва механизми мутобиқатӣ-нишонагузорӣ; - хаткашак (чертилка); - паргор; - рейсмус (асбоби хатҳои мувозикашанда); - штангенрейсмус; - баландисанҷи миқёс; - зовиясанҷ; - зовиясанҷи - марказкобанда; - фӯлодқалам (кернир); - зангӯла; - болға; - лавҳаи нишонагузорӣ ва ғ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)	**TI 7231-01-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр) ҷиҳати тоза кардани он тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр) барои тозакунии он.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор.
2. Ҷудо карда гирифтани	2.1. Кушодани сарпӯш (капот)-и муҳаррики автомобил.

полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)	2.2. Кушодани мурватҳои сарпӯши полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр). 2.3. Тоза кардани полояи ҳавоӣ бо истифода аз чангкашак.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - муайян намудани нишонаҳои иттилоотӣ; - муайян намудани нишонаҳои огоҳкунанда; - муайян намудани нишонаҳои огоҳкунандаи корношоямиҳо; - истифода намудани таҷҳизоти санҷишӣ барои ташхиси автомобил; - ташхис намудани ҳисобкунаки ҳарорати моеъи хунуккунӣ; - муайян намудани аломатҳои корношоямии сенсорҳои (датчик) автомобил.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - маълумоти техникии қисмҳои электронии автомобил; - қоидаҳои истифодабарии асбобу таҷҳизотҳои санҷишии автомобил; ***- шарҳи нишонаҳо дар панели асбобҳо;*** - тартиби ташхиси ҳисобкунаки ҳарорати моеъи хунуккунӣ; - аломатҳои сенсорҳои (датчик) автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби ташхиси нишондиҳандаи фишори равған; - тартиби ташхиси нишондиҳандаи сатҳи сӯзишворӣ дар зарф; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуататсия) автомобилҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани	√			√							

бехатарии ҷойи кор											
Элементи 2: Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)											
2.1. Кушодани сарпӯш (капот)-и муҳаррики автомобил	√			√							
2.2. Кушодани мурватҳои сарпӯши полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)	√			√							
2.3. Тоза кардани полояи ҳавоӣ бо истифода аз чангкашак	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Шарҳи нишонаҳо дар панели асбобҳо - ин:	- нишонаҳо (пиктограмма) ва лампаҳои огоҳкунанда дар панели асбобҳо, ки он аз корношоямии автомобил ба ронанда маълумот медиҳад ва бо рангҳои ҷилодиҳандаи манъ ё хатарнокӣ огоҳ месозад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил	**TI 7231-02-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ивази равғани муҳаррик ва қуттии интиқоли автомобил бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва зидди сӯхтор тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази равғанҳои молидании автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-01-2/01 Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иваз кардани равғани муҳаррик	1.1. Гузоштани мошин ба мағок (яма) ва сатҳи ҳамвор. 1.2. Хомӯш кардани муҳаррик баъди якчанд дақиқа кор кардани он. 1.3. Кушодани сарпӯш (капот)-и мошин. 1.4. Гузоштани зарф зери картери муҳаррик. 1.5. Кушодани мурвати картери муҳаррик. 1.6. Пурра холӣ кардани равғани муҳаррик дар зарф. 1.7. Иваз намудани полоя (филтр)-и муҳаррики автомобил. 1.8. Рехтани равғани нав ба муҳаррик. 1.9. Ба кор даровардани муҳаррик. 1.10. Санҷидани сатҳи равғани муҳаррик.
2. Иваз кардани равғани трансмиссия (иваз кардани равғани қуттии интиқол)	2.1. Кушодани мурвати қуттии интиқол ва пурра рехтани равғани он. 2.2. Пур кардани равған дар қуттии интиқол. 2.3. Санҷидани сатҳи равған дар қуттии интиқол.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор ҳангоми

	ивази равғанҳои молидании автомобил; - пӯшидани либосҳои махсус; - истифода намудани воситаҳои ҳимоявӣ; - интихоб намудани асбобу олоти корӣ барои ивази равғанҳои молидании автомобил; - интихоб намудани полоя (филтр)-и автомобил вобаста ба тамғаи он; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - пур кардани равған дар система; - муайян намудани меъёри мувофиқи равғанҳои молидании автомобил; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор ҳангоми ивази равғанҳои молидании автомобил; - вазифаи асосии картер; - намудҳои равғанҳои молидании автомобил; - намудҳои полоя (филтр) вобаста ба тамғаи автомобил; - тартиби санҷидани бехатарии ҷойи кор ҳангоми ивази равғанҳои молидании автомобил; - тартиби омода кардани автомобил барои ивази равғанҳои молидании он; - меъёри мувофиқи равғанҳои молиданӣ дар муҳаррик ва қутии интиқоли автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - дастурамали истифодабарии автомобилҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иваз кардани равғани муҳаррик											
1.1. Гузоштани мошин ба мағок (яма) ва сатҳи ҳамвор	√			√							

1.2. Хомӯш кардани муҳаррик баъди якчанд дақиқа кор кардани он	√			√							
1.3. Кушодани сарпӯш (капот)-и мошин	√			√							
1.4. Гузоштани зарф зери картери муҳаррик	√			√							
1.5. Кушодани мурвати картери муҳаррик	√			√							
1.6. Пурра холӣ кардани равғани муҳаррик дар зарф	√			√							
1.7. Иваз намудани полоя (филтр)-и муҳаррики автомобил	√			√							
1.8. Рехтани равғани нав ба муҳаррик	√			√							
1.9. Ба кор даровардани муҳаррик	√			√							
1.10. Санҷидани сатҳи равғани муҳаррик	√			√							
Элементи 2: Иваз кардани равғани трансмиссия (иваз кардани равғани қуттии интиқол)											
2.1. Кушодани мурвати қуттии интиқол ва пурра рехтани равғани он	√			√							
2.2. Пур кардани равған дар қуттии интиқол	√			√							
2.3. Санҷидани сатҳи равған дар қуттии интиқол	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Вазифаи асосии картер:	Картер якчанд вазифаро иҷро мекунад: - ҷузъҳои дохилии муҳаррик ва қуттии интиқолро аз вайроншавӣ ва ифлосшавӣ муҳофизат мекунад; - равғанеро нигоҳ медорад, ки дар дохили муҳаррик ва қуттии интиқол гардиш мекунад, қисмҳои ҳаракаткунандаро молидан ва соишро коҳиш медиҳад; - ба хориҷ кардани гармии ҳангоми кор кардани муҳаррик ва қуттии интиқол кӯмак мекунад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	**TI 7231-03-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ барои гузаронидани корҳои таъмирӣ ва бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми бартарафкунии нуқсон дар насоси обии муҳаррик.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-01-2/01 Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр); - TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пӯшидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 1.3. Омода намудани зарф барои гирифтани моеъи сардкунанда. 1.4. Омода намудани автомобил барои гузаронидани корҳои таъмирӣ.
2. Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	2.1. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик. 2.2. Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо. 2.3. Интихоб намудани насоси обии муҳаррик вобаста ба тамғаи автомобил. 2.4. Васл кардани насоси обии муҳаррик. 2.5. Пур кардани система бо об/моеъи сардкунанда. 2.6. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва ҳифзи муҳити зист; - риоя намудани талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равғанҳои молиданӣ; - интихоб намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ барои бартарафкунии нуқсон дар насоси обии муҳаррик; - муайян намудани ***меъёри зиёдшавӣ ва камшавии ҳарорати моеъ;*** - муайян намудани сабабҳои корношоямии насоси обии муҳаррик; - истифода намудани таҷҳизоти махсус барои санҷиши коршоямии насоси обии муҳаррик; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - кор кардан мувофиқи дастурамали озмоиши (эксплуатация) автомобил; - тоза кардани ҷойи корӣ баъд аз гузаронидани корҳои таъмирӣ; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми муайян намуданӣ сабабҳои корношоями насоси обии муҳаррик; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равғанҳои молиданӣ; - талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - маълумоти техникӣ оид ба санҷидани насоси обии муҳаррик; - маълумот дар бораи тамғаҳои насоси обии муҳаррик; - тартиби бехатар истифода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби истифода бурдани асбобу таҷҳизоти барқӣ дар нуқтаи таъмир; - маълумот дар бораи сабабҳои корношоямии насоси обии

	муҳаррик; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуататсия) автомобилҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пӯшидани либосҳои махсус.				√			√				
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ.				√			√				
1.3. Омода намудани зарф барои гирифтани моеъи сардкунанда.				√			√				
1.4. Омода намудани автомобил барои гузаронидани корҳои таъмирӣ				√			√				
Элементи 2: Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик											
2.1. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик	√			√							
2.2. Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо	√			√							
2.3. Интихоб намудани насоси обии муҳаррик вобаста ба тамғаи автомобил	√			√							
2.4. Васл кардани насоси обии муҳаррик	√			√							

2.5. Пур кардани система бо об/моеъи сардкунанда	√			√							
2.6. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик											

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аз меъёр зиёд шудани ҳарорати моеъ чунин сабабҳо шуда метавонанд:	- аз меъёр кам будани моеъи сардкунӣ, сустшави қисми гардиши насосӣ об, вайроншави ҳолати герметикӣ насосӣ об, корношоями термостат, махкамшавӣ найчаҳо миёнаи зарфи ногоҳдои сардкунии моеъ (радиатор).
Аз меъёр паст шудани ҳарорати моеъ чунин сабабҳо шуда метавонанд:	- корношоями танзимкунандаи ҳарорат (термостат), корношоямии қисмҳои шамолдиҳанда (винтилиятор), корношоямии нишондиҳандаи ҳарорат ва корношоями сенсори ҳарорат.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ	**TI 7231-04-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва иваз кардани амортизаторҳои равғанӣ ва газиро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-01-2/01 Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр); - TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил.
2. Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ	2.1. Ҷудо намудани амортизаторҳои равғанӣ. 2.2. Васл намудани амортизаторҳои равғании нав. 2.3. Ҷудо намудани амортизаторҳои газӣ. 2.4. Васл намудани амортизаторҳои газии нав. 2.5. Фуровардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник). 2.6. Санҷидани коршоямии амортизаторҳои ивазшуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази нуқсонҳои амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - интихоб намудани асбобҳо барои ивази амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои ҷудо кардани

	амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - ҷудо ва васл кардани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; ***- сабабҳои корношоям гардидани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ;*** - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - намудҳои амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							

1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил	√		√								
Элементи 2:											
2.1. Ҷудо намудани амортизаторҳои равғанӣ	√			√							
2.2. Васл намудани амортизаторҳои равғании нав	√			√							
2.3. Ҷудо намудани амортизаторҳои газӣ	√			√							
2.4. Васл намудани амортизаторҳои газии нав	√			√							
2.5. Фуровардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник)	√			√							
2.6. Санҷидани коршоямии амортизаторҳои ивазшуда	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои корношоям гардидани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ – инҳо:	- фарсудашавии амортизатор; - зангзанӣ; - ихроҷи равғани амортизатор; - вайроншавӣ аз зарба; - вазни барзиёд; - насби нодурусти амортизаторҳо.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	**TI 7231-05-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор).	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил; - TI 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ.

	1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Иваз кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	2.1. Ҷудо намудани ***ғӯлла (втулка)-ҳои*** резинии фарсудашуда. 2.2. Васл намудани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор). 2.3. Фуровардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник).

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - интихоб намудани асбобҳо барои ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои ҷудо кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинӣ аз танзимкунанда (стабилизатор); - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - санҷидани бехатарии ҷойи кор; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - тартиби ивази ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - намудҳои ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Иваз кардани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)											
2.1. Ҷудо намудани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии фарсудашуда	√			√							
2.2. Васл намудани ғӯлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	√			√							
2.3. Фуровардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ғӯлла (втулка)-ҳо – онҳо:	- ҳамчун амортизаторҳо байни стабилизатор ва кузови автомобил амал карда, ларзишҳо ва садоҳоро ба худ мегиранд, ки бароҳатии ҳаракатро беҳтар мекунанд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	**TI 7231-06-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва ивази найчаҳои обгузаронии радиаторро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази найчаҳои обгузаронии радиатор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил; - TI 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифризи радиатор.
2. Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	2.1. Муайян намудани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор. 2.2. Иваз намудани найчаҳои нуқсондор. 2.3. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/***антифриз***. 2.4. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик. 2.5. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва ҳифзи муҳити зист; - риоя намудани талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифриз аз радиатор; - интихоб намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ барои ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - муайян намудани меъёри зиёдшавӣ ва камшавии ҳарорати моеъ; - муайян намудани сабабҳои корношоямии найчаҳои обгузаронии радиатор; - истифода намудани таҷҳизоти махсус барои санҷидани найчаҳои обгузаронии радиатор; - муайян кардани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор; - кор кардан мувофиқи дастурамали озмоиши (эксплуатация) автомобил; - тоза кардани ҷойи корӣ баъд аз гузаронидани корҳои таъмирӣ; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равғанҳои молиданӣ; - талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - намудҳо ва вазифаи ***антифриз;*** - маълумоти техникӣ оид ба санҷидани насоси обии муҳаррик; - маълумот дар бораи тамғаҳои насоси обии муҳаррик; - тартиби бехатар истифода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби истифода бурдани асбобу таҷҳизоти корӣ барои ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - маълумот дар бораи сабабҳои корношоямии найчаҳои обгузаронии радиатор; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо.

Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - эҳтиёткор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ		√		√							
1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор		√		√							
1.4. Холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифризи радиатор		√		√							
Элементи 2: Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор											
2.1. Муайян намудани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор	√			√							
2.2. Иваз намудани найчаҳои нуқсондор	√			√							
2.3. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз	√			√							
2.4. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик	√			√							
2.5. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Антифриз:	- аз ях кардани моеъ дар ҳарорати паст пешгирӣ мекунад, ки муҳаррик ва радиаторро аз вайроншавӣ муҳофизат мекунад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт		**TI 7231-07-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати ивази қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт ва санҷидани коршоямии онро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил; - TI 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равғанӣ ва газӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Ҷудо намудани чарххои автомобил.	
2. Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт	2.1. Ҷудо намудани гира (суппорт)-и боздоштӣ. 2.2. Ҷудо намудани кафи боздориш (калодки). 2.3. Ҷудо намудани қурси (диск)-и такякунанда. 2.4. Тоза кардани қисмҳои қурси (диск)-и такякунанда бо маводи кимёвии шустушӯӣ. 2.5. Васл намудани қисмҳои қурси (диск)-и такякунанда. 2.6. Васл намудани чарххои автомобил.	
3. Санҷидани коршоямии системаи боздошт	3.1. Санҷидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ. 3.2. Баровардани ҳаво аз системаи боздошт. 3.4. Санҷидани ҳолати боздошт (тормоз)-и автомобил.	

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии системаи боздошти автомобил; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямии системаи боздошти автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - санҷидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - муайян кардани нуқсонҳои системаи боздошт; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташхиси системаи боздошти автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири системаи боздошти автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил;

	- истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба системаи боздории автомобилҳо; - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои муҳаррики автомобилҳо ва тавоноии онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба таъмири системаи боздошт; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ		√		√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор		√		√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда		√		√							

(подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он											
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил		√		√							
Элементи 2: Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт											
2.1. Ҷудо намудани гира (суппорт)-и боздоштӣ	√		√								
2.2. Ҷудо намудани кафи боздориш (калодки)	√		√								
2.3. Ҷудо намудани қурси (диск)-и такякунанда	√		√								
2.4. Тоза кардани қисмҳои қурси (диск)-и такякунанда бо маводи кимёвии шустушӯӣ	√		√								
2.5. Васл намудани қисмҳои қурси (диск)-и такякунанда	√		√								
2.6. Васл намудани чархҳои автомобил	√		√								
Элементи 3: Санҷидани коршоямии системаи боздошт											
3.1. Санҷидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ	√			√							
3.2. Баровардани ҳаво аз системаи боздошт	√			√							
3.4. Санҷидани ҳолати боздошт (тормоз)-и автомобил	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вуҷуд надорад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	**TI 7231-08-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS).	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ;	

- TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил; - TI 7231-07-2/01 Иваз намудани қурси (диск)-и такякунанда дар системаи боздошт.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Ҷудо намудани чарххои автомобил.
2. Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои ***системаи боздорӣ (ABS)***	2.1. Муайян намудани ҷойи қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS). 2.2. Ҷудо намудани ноқилҳои барқӣ. 2.3. Ҷудо намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздории корношоям. 2.4. Васл намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздори нав. 2.5. Васл намудани ноқилҳои барқӣ. 2.6. Насб кардани чарххо.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми санҷиш ва иваз намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тайёр намудани асбобу таҷҳизот барои бартараф кардани корношоями қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - истифода намудани асбоби нишонсанҷ (индикатор) барои санҷидани шиддати ноқилҳои барқӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани мултиметр (тестор) барои санҷиши коршоямии қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тайёр намудани асбобу таҷҳизотҳо барои бартараф кардани корношоями сенсорҳои Холи механизми газтақсимкунанда; - тайёр намудани асбобу таҷҳизотҳо барои бартараф кардани нуқсонҳои сенсори боздошти ҳолати боронӣ (ABS); - истифода намудани нишонсанҷ барои санҷидани ноқилҳои барқии сенсори боздошти ҳолати боронӣ; - истифода намудани мултиметр барои санҷиши сенсори боздорӣ ҳолати боронӣ (ABS) дар автомобил.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми санҷиш ва ивази сенсорҳои автомобил; - асбобу таҷҳизот барои бартараф кардани корношоямии қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - асбоби нишонсанҷ (индикатор) барои санҷидани шиддати ноқилҳои барқӣ; - мултиметр (тестор) барои санҷиши қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тартиби иваз намудани сенсори (дачик) танзими ҳавогузаронӣ, сенсори зарба (детонатсия), сенсори ҳаво (кислород), Холи механизми газтақсимкунанда, сенсори системаи боздории автоматикӣ (ABS) ва сенсори ҳаракати озоди (холостой ход); - тартиби печонидани руйпуш дар ноқилҳои барқӣ; - қоидаҳои истифода намудани мултиметр барои санҷиши

	сенсори зарба; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - қоидаҳои истифодабарии асбобу таҷҳизот барои бартараф кардани корношоямии сенсорҳои Холи механизми газтақсимкунанда; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил	√			√							
Элементи 2: Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои ***системаи боздорӣ (ABS)***											
2.1. Муайян намудани ҷойи қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	√			√							
2.2. Ҷудо намудани ноқилҳои барқӣ	√			√							

2.3. Ҷудо намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздории корношоям	√			√								
2.4. Васл намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздори нав	√			√								
2.5. Васл намудани ноқилҳои барқӣ	√			√								
2.6. Насб кардани чархҳо	√			√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Системаи (ABS) – ин:	- Antiblockiersystem, англ. anti-lock braking system) - системаи зиддиблокаторӣ системаи боздошти зидди қулф) системаест, ки ҳангоми боздорӣ аз баста шудани чархҳои мошин пешгирӣ мекунад. Мақсади асосии система нигоҳ доштани устуворӣ ва идорашавандагии автомобил мебошад (масофаи боздорӣ дар баъзе ҳолатҳо метавонад аз системаи ABS дарозтар бошад).

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Риоя намудани ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ қисми асосии ухдадории челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил мебошад. На танҳо қонунҳо ва қоидаҳои умумӣ барои ҳамаи шаҳрвандон, инчунин ҳуҷҷатҳои қонунгузор ва қоидаҳои соҳа, ташкилот, ҷойи корӣ низ риоя карда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат-системаи нигаҳдории ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди фаъолияти меҳнатӣ, аз он ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ташкилӣ-техникӣ, санитарӣ-гигиенӣ, табобатӣ-пешгирикунӣ ва дигар чорабиниҳоро дар бар мегирад.

Талаботи умумии бехатарӣ

Ба кори челонгарӣ мардон/занони на камтар аз 18 сол, ки тайёрии махсусро гузаштаанд, роҳ дода мешаванд.

Пеш аз гирифтани иҷозат ба кори мустақил бояд, муоинаи тиббии ҳатмии қаблӣ (ҳангоми дохилшавӣ ба кор) ва такрориро (дар рафти фаъолияти меҳнатӣ) барои муносиб донистани онҳо барои иҷрои кор, гузаранд.

Ҳамаи челонгарони ба кор қабул кардашуда, бо фармони роҳбари ширкат ба таъмири муҳаррики автомобил вобаста карда мешаванд.

Бо мақсади муҳофизат аз таъсирҳои механикӣ ва ифлосшавӣ челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, аз ҷиҳози ройгон пешниҳодкардаи кордиҳандагон таъмин бошад, аз ҷумла:

– либоси махсус (пахтагин ё матоҳои омехта);
– мӯзаҳои резинӣ ва пойафзоли чармӣ;
– дастпӯшакҳои пайваст ва дастпӯшакҳо бо рӯйпӯшҳои полимерӣ;

– камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) класси 2-юми муҳофизатӣ – истифода баранд.

Барои корҳои беруна зимистон илова дода мешаванд:

– либоси махсуси бо мағзии гармкунанда ё костюм барои муҳофизат аз ҳароратҳои паст бо матои омехташуда ё пашмин;

– валенкаҳо (мӯзаҳои намадӣ) бо таги резинӣ ва пойафзоли чармии гарм бо нӯгҳои сахт;

– дастпӯшакҳои ба сармо тобовар бо рӯйпӯшҳои муҳофизатӣ ва дарунмағзии пашмӣ;

– камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) класси 2-юми муҳофизатӣ.

Ҳангоми дар майдончаи истеҳсолӣ, дар биноҳои истеҳсолӣ ва маишӣ, дар минтақаҳои корӣ ва ҷойҳои корӣ будани челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро, ки ташкилоти мазкур қабул кардааст, иҷро намоянд. Иҷозаи шахсони бегона, инчунин кормандони дар ҳолати мастӣ дар ҷойи зикршуда маън карда мешавад.

Дар раванди фаъолияти ҳаррӯза челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд:

– мошин ва механизмҳоро тибқи таинот, мувофиқ ба дастурҳои заводи истеҳсолкунанда истифода баранд;

– танҳо ҳамон кореро иҷро намоянд, ки аз ҷониби роҳбар супориш дода шудааст;

– нигоҳ доштани тартибот дар ҷойи кор, тоза кардани он аз поруб, чанг, барф, бардама, роҳ надодан ба вайронкунии қоидаҳои анборкунии масолеҳҳо ва конструксияҳо.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, фавран ба роҳбари бевоситаи худ ё роҳбари болоистода оид ба ҳар як фалокат, ки дар вақти таъмир, инчунин оид ба бадшавии ҳолати саломатии худ, хабар диҳанд.

Талаботи бехатарӣ пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– гирифтани супориш барои иҷрои кор;

– гузаштани дастур оид ба хусусияти корҳои дарпешистода ва муоинаи тиббии пеш аз оғози кор;

– пӯшидани либоси махсус ва пойафзоли махсуси намунаи муқарраршуда;

Пас аз гирифтани супориш челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– санҷидани мавҷудияти дорудони тиббӣ, оташхомӯшкунакҳо ва маҷмӯи асбобҳо;

– бо мақсади таъмин намудани бехатарӣ дар ҷойи кор санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ, дастгоҳи борбардор ва ғайра;

– риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва зидди сӯхтор ҳангоми кор бо масолеҳи сӯзишворӣ, равған, об, антифриз (дар вақти хунукии сол) ва моеи тормозӣ, электролити батарияи аккумуляторӣ;

– дар вақти пуркунии масолеҳи сӯзишворӣ-молиданиро, ки резонида шудаанд тоза кардан бо латтакӯҳна, рег ё аррамайда;

– санҷидани коршоямии асбобҳои рӯшанидиҳанда ва назоратӣ-ченкунанда.

Талаботи бехатарӣ дар вақти кор

Дар вақти иҷрои корҳо челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– пеш аз ҳаракат намудани воситаи нақлиётӣ ба ақиб ба набудани одамон ва монеаҳо барои ҳаракат боварӣ ҳосил намояд. Ҳангоми маҳдуд будани доираи назар челонгар бояд ба кӯмаки сигналдиҳанда, ки берун аз воситаи нақлиётӣ мебошад муроҷиат намояд;

– ҳангоми баромадан аз кабинаи автомобил, муҳаррикро хомӯш кунад, тормози таваққуфӣ ва интиқоли якумро ба кор омода кунад, калидро аз қулфи афрӯзиш гирад, пас аз баромадан аз кабина дарҳоро қулф кунад.

Пеш аз пуркунии сӯзишворӣ ба автомобили газу баллонӣ ба набудани одамон дар кабина бовари ҳосил карда, муҳаррикро хомӯш намояд, роҳ надодан ба расидани газ ба минтақаҳои кушодаи пӯст (барои бартараф намудани хунукзанӣ дар натиҷаи бухоршавии газ), пеш аз омодакунии афрӯзиш ва сардиҳии муҳаррик дар мӯҳлати 3 дақиқа капотро (сарпӯши муҳаррикро) то пурра тоза шудани газ, кушода нигоҳ доштан. Пеш аз он, ки автомобили газу баллониро ба тавақуфгоҳи пӯшида гузошта шавад ё ҳангоми хизматрасонии техникӣ, бояд ҷумаки балон қулф карда шавад ва ҳама газ аз системаи озуқа бароварда шавад.

Барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик бояд сатилҳои махсус бо ҷумак дар қисми боло ҷойгиршуда, ки фавраи самтдоштаро ҳосил мекунад, истифода шавад. Ҳангоми гармкунии муҳаррик бо воситаи буғ ё ҳавои тафсон шланг (рӯда) бояд бо даҳанаи радиатор васл карда шавад ва боэътимод мустаҳкам карда шавад.

Ҳангоми иҷро намудани корҳои таъмирӣ, челонгар бояд муҳаррикро хомӯш кунанд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ доранд.

Ҳангоми боздоштан дар нишебӣ бояд дар зери чархҳо на камтар аз ду тамбаи зидди ғелишхӯрӣ гузоранд.

Носозиҳои системаи озуқаро бояд танҳо пас аз хунукшавии муҳаррик бартараф намоянд.

Пеш аз боло намудани автомобил бо домкрат бояд мусофирон аз кабина дур карда шаванд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ дошта, дар зери чархҳо тамбаҳои зиддиғелишхӯрӣ гузошта шаванд, майдончаи зери домкрат ҳамвор карда шавад ва дар зери он тагмони васеъ аз чӯб гузошта шавад.

Ба челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил маън карда мешавад:

– идора намудани автомобил ҳангоми надоштани ҳуҷҷати ронандагӣ ва дар ҳолати мастӣ;

– нигоҳ доштани автомобили газу баллонӣ дар таваққуфгоҳи дарозмуддат бо ҷумакҳои кушодаи баллонҳо ва системаи озуқа;

– истифода бурдани камераҳо (камераи чарх) барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик;

– барои гармкунии муҳаррик истифода бурдани сархонаи газӣ, таҷҳизоти бо абзорҳои сигналдиҳанда таҷҳизонида нашуда, ки бо тарзи автоматӣ додани газро ҳангоми ихроҷи он ё хомӯшшавии сархона, қат мекунанд;

– ҳаракат намудан дар нишебии рост бо бандиши хомушкардашуда ё интиқол;

– истироҳат кардан ё хоб рафтан дар кабинаи автомобил бо муҳаррики коркарда истода;

– иҷозат додан ба шахсони бегона барои таъмири воситаи нақлиёт ва рондани он.

Талаботи бехатарӣ пас аз анҷоми кор.

Пас аз анҷоми кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– барои таъмири таъмири муҳаррики автомобил бо номгӯи носозиҳо, ки бояд бартараф карда шаванд, дархост таҳия намоянд;

– муҳаррикро хомӯш намояд;

– ҳангоми нигоҳдорӣ бидуни гараж, дар вақти зимистон, обро аз радиатор ва муҳаррик рехта, фишанги тормози таваққуфиро кашад;

– кабинаро бо қулфҳо маҳкам кунад;

оид ба ҳама гуна носозиҳо, ки дар вақти корҳо ба вуҷуд омадаанд ба роҳбари кор ё шахси масъул оид ба нигоҳдории автомобил дар ҳолати коршоямӣ, хабар диҳад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он қайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;

- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ;

- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро доро будан;
- на кам аз 3 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- паст набудани сатҳи тахассусии омӯзгор аз сатҳи 4-и ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарсдиҳӣ дар муассисаи таълимии ТИКТО;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯйи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	**Таҷҳизот**	Миқдор	**Мавод/дигар лавозимот**	Миқдор
Калидҳои печмӯҳрагии бозшаванда	1 даста	Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	2 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Мошини суфтакунӣ	2 адад	Доруқуттӣ	∞
Манганаи гидравликӣ ва механикӣ	1 даста	Домкрат (борбардор)	2 адад	Моеъҳои техникӣ	∞
Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо	1 даста			Маҳлулҳои химиявии шӯянда	∞
Равғанкунакҳо	1 даста			Абзори бардоштани милдонҳо (съёмникҳо)	∞
Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ	1 даста			Штангенсиркул	∞
Борбардор ва такягоҳҳои зидди лағжиш	1 даста			Сатил	∞
Калиди универсалӣ барои печмӯҳраҳои гупчак	1 даста			Микрометр	∞
Аробача	1 адад			Асбоби фосиласанҷ (щуп)	∞
Манометр	1 адад			Мурваттобҳо	∞
Фишорченкунанда (Компресометр)	1 адад			Печмеҳҳо	∞

Калиди андохташаванда	1 адад			Калиди шашрӯя	
Анбӯри салибшакл	5 адад			Либосҳои махсус	25 адад
Исканҷа	1 адад			Воситаҳои ҳимоявӣ	25 адад
Тасмаи (лента) – и ойиққунӣ	5 адад			Сатил	2 адад
Тахтасипар барои овезон кардани муҳаррики автомобил	2 адад			Дастпӯшакҳо	25 адад
Искана	5 адад	**Таҷҳизоти таълимӣ**		**Маводи таълимӣ**	
		Проектор	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
		Флипчарт	1 адад	Барномаи таълимии модулӣ	5 адад
		Тахта	10 адад	Дастур	∞
		Компютерҳо	25 адад	Китобҳо	25 адад
		Экран	1 адад	Видео (CD)	∞
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Айёният/лавҳаҳои таълимӣ	∞

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**
Касб: **Челонгар-таъмирчии кузови автомобил**
Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **TI 7231**
Миқдори воҳидҳои салоҳият: **9**
Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**
Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ
ТРЕНИНГ
МАҲОРАТ
ДОНИШ
РУШД
МАЛАКА
ОМӮЗИШ
ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ
ТС 07-3/01	Такмил додани тахассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТI 7231-09-3/01	Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ
ТI 7231-10-3/01	Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол
ТI 7231-11-3/01	Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)
ТI 7231-12-3/01	Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ
ТI 7231-13-3/01	Таъмир намудани қисмҳои баранда
ТI 7231-14-3/01	Таъмир намудани қӯттии интиқоли ҳаракат
ТI 7231-15-3/01	Таъмир намудани системаи сардкунӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунӣ	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизоҷон; - бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый) будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - фавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизоҷон.
Ташаббус ва уҳдабароӣ, ки барои бадастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	- эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабароӣ; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии	- гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуддат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо;

дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	- идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайъю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан,омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи бехатарӣ; - интихоб ва истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ барои бехатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва чорабиниҳои зиддисӯхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ	**ТС 06–3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории мунокишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи корӣ рух диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайянсозии ҳолатҳои мунокишавӣ	1.1. Муайянкунии эҳтимоли ***ҳолатҳои рухдиҳии мунокиша*** ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайянкунии ***ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоҷон, ҳамкорон*** ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад.
2. Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ	2.1. Масъулияти ҳалли мунокишаро дар доираи ваколатҳои хеш ба уҳда гирифтан. 2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати мунокишавӣ ва андешидани чораҳо ҷиҳати бартараф кардани онҳо. 2.3. Истифодаи ***малакаҳои самараноки иртибот*** барои батанзимории мунокиша. 2.4. Пешниҳоди вариантҳои эҳтимолии ҳалли мунокиша. 2.5. Истифодаи ***усулҳои*** маъқули ***батанзимории мунокишаҳо*** барои идоракунии ҳолати мунокишавӣ ва қабули қарори дуруст.
3. Арзёбии ҳолатҳои мунокишавӣ	3.1. Тартибдиҳии ҳуҷҷат оид ба батанзимории мунокиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайянкунии ***сабабҳои эҳтимолии мунокишаҳо*** ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- муайянкунии тафсилот ва сабабҳои мунокиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолона гӯш додан; пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳое, ки сабаби мунокиша мегарданд; - додани тавсияҳо ҷиҳати бартараф кардани мунокишаҳо; - истифода намудани малакаҳои муносиби муошират; - амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории мунокиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи мунокиша: намуд ва нишонаҳои мунокиша, сабабҳои рухдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар мунокиша мебозанд; - сохти ташкилӣ, маданият ва принсипҳои рафтор дар ҷойи корӣ; - усулҳои маъқули батанзимории мунокишаҳо;

	- талаботи меъёрӣ, истеҳсолӣ ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории munоқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муошрати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - бовиҷдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии махсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайянкунии ҳолати муноқишавӣ											
1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолати рухдиҳии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									√		
1.2. Муайянкунии ҳолат, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии муштариён ва ҳамкорон таҳдид кунад ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ									√		
Элементи 2: Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи салоҳияти хеш ба уҳда гирифтан									√		
2.2 Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо ҷиҳати бартараф кардани онҳо									√		

2.3. Истифодаи малакаҳои таъсирбахши иртибот барои ба танзимории мунокиша									√		
2.4. Дар назар доштани эҳтимоли вариантҳои ҳалли мунокиша									√		
2.5. Истифодаи усулҳои маъқули батанзимории мунокишаҳо барои идоракунии ҳолати мунокишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		
Элементи 3: Арзёбии ҳолатҳои мунокишавӣ											
3.1. Тартибдиҳии ҳуҷҷати батанзимории мунокиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайянсозии сабабҳои эҳтимолии мунокишаҳо ва пешниҳоди тавсия барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи кор									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ба ***“ҳолатҳои руҳдиҳии мунокиша”*** марбут аст:	- шикояти мизоҷон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизоҷон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монеаҳои иртиботӣ.
Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоҷ ва ҳамкорон таҳдид намояд:	- шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беярок; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба малакаҳои самараноки иртибот марбут аст:	- бодиққат гӯшдиҳӣ; - методикаи пурсупоси боназокат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар хел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба усули батанзимории мунокишаҳо марбут аст:	- ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муошират.

Сабабҳои эҳтимолии бавуҷудоии мунокишаҳо	- муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - мушкилот ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани тахассуси касбӣ	**ТС 07–3/01**
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилӣ ва эҷодӣ, такмили тахассуси касбӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - надорад.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Малакаҳоро инкишоф додан, чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан	1.1.Инкишофи малакаҳои ***савол*** додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2.Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3.Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посуххои яққолаба. 1.4.Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5.Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.
2. Эҷоди ғояҳои нав, ёфтани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошта	2.1.Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2.Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посуххо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3.Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5.***Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан.*** 2.6.Ҳалли масъалаҳои гузошта бо ***усули эвристикӣ.*** 2.7.Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудиҳо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.
3. Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1.Омӯхтан ва истифодаи ***усулҳои тафаккури эҷодӣ*** барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2.Муайянкунии ***масдудкунанда*** (блокатор***)-ҳои тафаккури эҷодӣ.*** 3.3.Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4.Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро

	дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишофи тахассуси касбӣ	4.1.Омӯхтани ***технологияҳои нав.*** 4.2.Омода будан ба тағйирёбии ***муносибатҳои бозоргонӣ***. 4.3.Омӯхтани ***тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ.***

Малакаҳои талабшаванда:	- инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯъ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоиҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб таваҷҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	- усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилӣ ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (фильтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи онҳо истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани тахассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот наҳаросидан. Чунин бояд буд: - мушоҳидакор;

	- суботкор; - бодиққат; - боирода; - фаъол.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Малакаҳоро инкишоф додан, чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан											
1.1. Инкишофи малакаи савол додан аз ҳар нуқтаи назар											√
1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											√
1.3. Саволгузорӣ намуда, зери шубҳа гузоштани посуххои яққолаба											√
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											√
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назари хеш											√
Элементи 2: Баровардани ғояҳои нав, ёфтани фикру ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд											√

2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посуххо, зуд ҷудо намудан ва азхуд кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											√
2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											√
2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан											√
2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ											√
2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудиҳо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ											√
3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос											√

3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чӣгуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ											√
Элементи 4: Инкишофи тахассуси касбӣ											
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав											√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ											√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Саволҳо метавонанд бошанд:	- Оё кадом ҳудудҳое вуҷуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вуҷуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вуҷуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин рух дода истодааст?
Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан *–ифода мекунад*:	- тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ – усули тафаккур, ки натиҷаи он хулосаи мантиқӣ буда, дар он хулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофиро тавсиф менамояд.
Усули эвристикӣ–ин:	- эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
Ба ***усули тафаккури эҷодӣ***- марбутанд:	- ҳуҷуми зеҳнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозиҳои зеҳнӣ;

	- инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог) - ҳо; - доираи назар; - визуаликунонӣ.
Масдудкунандаҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:	- фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал.
Мафҳуми ***технологияи нав*** – ин:	- тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникии истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:	- муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсимоти мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ –ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеъа, қобилияти фавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

<table>
<tr><td colspan="2">Номи воҳиди салоҳият</td><td>Рамзи воҳиди салоҳият</td></tr>
<tr><td colspan="2">Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ</td><td>TI 7231-09-3/01</td></tr>
<tr><td colspan="3">Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ пеш аз гузаронидани хизматрасонӣ, муайян намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ ва бартараф кардани оҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур:
- бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздории автомобил.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):
- ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ;
- TI 7231-01-2/01 Ҷудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр);
- TI 7231-02-2/01 Иваз кардани равғанҳои молидании автомобил.</td></tr>
<tr><td>Элементҳои ВС</td><td colspan="2">Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС</td></tr>
<tr><td>1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ</td><td colspan="2">1.1. Пушидани либосҳои махсус.
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ.
1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник).
1.4. Гирифтани чарххои автомобил.</td></tr>
<tr><td>2. Муайян намудани</td><td colspan="2">2.1. Аз назар гузаронидани тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти</td></tr>
</table>

корношоямии системаи боздошти автомобил	***автомобил***. 2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздоштӣ. 2.3. Санҷидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил. 2.4. Санҷидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил. 2.5. Муайян намудани ҳалқачаҳои резинии силиндрҳои системаи боздошти автомобил. 2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил. 2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) сиситемаи боздории автомобил.
3. Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ. 3.2. Иваз намудани пардаи ҳоҷиз (диафрагма) дар системаи боздошт. 3.3. Иваз намудани ҷабъаҳои резинӣ дар система. 3.4. Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ. 3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка). 3.6. Санҷидани системаи боздорӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии системаи боздошти автомобил; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямии системаи боздошти автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - санҷидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташхиси системаи боздошти автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири системаи боздошти автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба системаи боздории автомобилҳо; - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои муҳаррики автомобилҳо ва тавоноии онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба муҳаррики автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ;

	- тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√										
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник)	√			√							
1.4. Гирифтани чархҳои автомобил	√			√							
Элементи 2: Муайян намудани корношоямии системаи боздошти автомобил											
2.1. Аз назар гузаронидани ***тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил***	√			√							
2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздоштӣ	√			√							
2.3. Санҷидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил	√			√							

2.4. Санҷидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил	√			√								
2.5. Муайян намудани ҳалқачаҳои резинии силиндрҳои системаи боздошти автомобил	√			√								
2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил	√			√								
2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) сиситемаи боздории автомобил	√			√								
Элементи 3: Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ												
3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	√			√								
3.2. Иваз намудани пардаи ҳоҷиз (диафрагма) дар системаи боздошт	√			√								
3.3. Иваз намудани ҷабъаҳои резинӣ дар система	√			√								
3.4. Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ	√			√								
3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка)	√			√								
3.6. Санҷидани системаи боздорӣ	√			√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил - инҳо:	- элементҳои системаи боздори (тормоз)-и автомобил мебошанд, ки суръати ҳаракати нақлиётро суст ва бозмедоранд. Мунтазам тафтиш кардан ва иваз кардани тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил қисми муҳими нигоҳдории автомобил мебошад. Ин ба нигоҳдории самараноки боздошти автомобил (торможение) ва бехатарии ҳаракат мусоидат мекунад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол		**TI 7231-10-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол ва бартараф кардани онҳо бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-09-3/01 Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол	1.1. Санҷидани гузариши фишанг (переключение передач). 1.2. Муайян кардани овоз дар қуттии интиқол. 1.3. Санҷидани сатҳ ва ихроҷшавии равған аз қуттии интиқол. 1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои кори қуттии интиқол.	
2. Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол	2.1. Холӣ кардани равғани қуттии интиқол дар зарфи махсус. 2.2. Ҷудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик. 2.3. Ҷудо карда гирифтани сарпӯши клапанҳо. 2.4. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат. 2.5. Кушода гирифтани наварди газтақсимкунак. 2.6. Кушодани қуттии интиқол ва бартараф кардани носозии ошкоргардида. 2.7. Иваз намудани полояки қуттии интиқол (автоматика). 2.8. Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик. 2.9. Танзим намудани (ҷӯрсозии) фишанги қуттии интиқол. 2.10. Санҷидани кори қуттии интиқол.	

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии қуттии интиқоли автомобил; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямии қуттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташхиси қуттии интиқоли автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири қуттии интиқоли автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - бартараф кардани ихроҷи равған аз қуттии интиқол; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - ***сабабҳои носозии қуттии интиқол*** ва роҳҳои бартарафкунии онҳо;

	- сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои қуттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба қуттии интиқоли автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири қуттии интиқоли автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол											
1.1. Санҷидани гузариши фишанг (переключение передач)	√			√							
1.2. Муайян кардани овоз дар қуттии интиқол	√			√							
1.3. Санҷидани сатҳ ва ихроҷшавии равған аз қуттии интиқол	√			√							
1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои кори қуттии интиқол	√			√							
Элементи 2: Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол											

2.1. Холӣ кардани равғани қуттии интиқол дар зарфи махсус	√			√							
2.2. Ҷудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик	√			√							
2.3. Ҷудо карда гирифтани сарпӯши клапанҳо	√			√							
2.4. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат	√			√							
2.5. Кушода гирифтани наварди газтақсимкунак	√			√							
2.6. Кушодани қуттии интиқол ва бартараф кардани носозии ошкоргардида	√		√								
2.7. Иваз намудани полояки қуттии интиқол (автоматика)	√		√								
2.8. Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик	√		√								
2.9. Танзим намудани (ҷӯрсозии) фишанги қуттии интиқол	√			√							
2.10. Санҷидани кори қуттии интиқол	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои носозии қуттии интиқол – инҳо:	- фарсудашавии муфта; - сатҳи пасти равғани интиқол; - фарсудашавии синхронизаторҳо; - мушкилот бо гузариши фишанг (переключение передач); - фарсудашавии подшипник; - чархи дандонадор (шестер)-и вайроншуда ё фарсуда: - ихроҷи равған; - мушкилоти барқӣ ё электронӣ (барои интиқоли автоматӣ); - аз ҳад зиёд гарм шудани қуттии интиқол.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)	**TI 7231-11-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ҷудокунии қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТI 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Холӣ намудани равғанҳои молиданӣ ва моеъҳои сардкунанда.
2. Ҷудо кардани қисмҳо дар ***механизми бозуи шатунӣ (КШМ)***	2.1. Ҷудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик. 2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо. 2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана. 2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил. 2.5. Ҷудо карда гирифтани сараки силиндр аз бадана.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - ҷудо ва васл кардани муҳаррики автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - тоза кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ) ба воситаи маводи кимёвии шусушӯӣ; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникӣ оид ба механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникии монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-и автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат;

	- озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							
1.4. Холӣ намудани равғанҳои молиданӣ ва моеъҳои сардкунанда	√			√							
Элементи 2: Ҷудо кардани қисмҳо дар ***механизми бозуи шатунӣ (КШМ)***											
2.1. Ҷудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик	√			√							
2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	√			√							
2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана	√			√							
2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	√			√							
2.5. Ҷудо карда гирифтани сараки силиндр аз бадана	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Механизми бозуи шатунӣ (КШМ):	- як қисми муҳими муҳаррики дохилсӯз аст, ки ҳаракати хаттӣ (пасу пеш) аз поршенҳоро ба ҳаракати даврӣ (гардон) табдил медиҳад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	**TI 7231-12-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ ва бартараф намудани онҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми бартарафкунии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол; - TI 7231-11-3/01 Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак. 1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракунӣ. 1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф. 1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракунӣ.
2. Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител). 2.2. Иваз намудани тасма (ремень)-и насоси гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител). 2.3. Бартараф намудани фурӯпошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракунӣ. 2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшуқдор (шарнир) ва подшипникҳо. 2.5. Санҷидани мувозина (балансировка)-и чархҳо.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои ҷудо кардани қисмҳо нуқсондори чанбараки идоракунӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - ҷудо ва васл кардани қисмҳои чанбараки идоракунӣ; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникӣ оид ба бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникии монитори нишондиҳандаҳои электронии

	автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - ***сабабҳои корношоям кардани чанбараки идоракунӣ;*** - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ											
1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак		√		√							
1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракунӣ		√		√							
1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф		√		√							
1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракунӣ		√		√							
Элементи 2: Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ											
2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител)	√			√							
2.2. Иваз намудани тасма	√			√							

(ремень)-и насоси гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител)												
2.3. Бартараф намудани фурӯпошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракунӣ	√			√								
2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшуқдор (шарнир) ва подшипникҳо.	√			√								
2.5. Санҷидани мувозина (балансировка)-и чархҳо	√			√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои корношоям кардани чанбараки идоракунӣ:	- хурдашавии механизмҳо/компонентҳо; - кам будани сатҳи моеъ ё ихроҷи он; - мушкилиҳо дар кори гидротақвиятдиҳанда (гидроусилител); - носозиҳои электроника ва сенсорҳо; - танзими нодурусти механизмҳои чанбараки идоракунӣ ва ғайра.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қисмҳои баранда	**TI 7231-13-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати гузаронидани таъмири қисмҳои баранда ва санҷидани кори онҳоро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири қисмҳои барандаи автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол; - TI 7231-11-3/01 Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани ***асбобҳои корӣ.*** 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қисмҳои баранда	2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда. 2.2. Иваз намудани ҷаъбаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак. 2.3. Иваз намудани шаровойҳои нуқсондошта (люфт). 2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо. 2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда. 2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда.

3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Санҷидани кори қисмҳои баранда. 3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир. 3.3. Ҷобаҷо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.4. Тоза намудани ҷойи кор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи техникаи бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат; - риоя намудани тартиботи омода намудани автомобил; - риоя намудани гигенаи шахсӣ ҳангоми кор; - муайян намудани муқовимат печаки реле аз коршоямии бо мултиметр; - гузоштани релеи нав ва сарпуши блоки муҳофизаткунандаҳо; - пайваст намудани клеммаи манфӣ ба манбаи ҷараён; - иҷро намудани корҳо бо назардошти талаботи бехатарӣ; - риоя намудани тартиби васли таҷҳизоти ташхискунанда; - муқоиса кардани санҷиш бо маълумоти асосии реле; - тоза кардани минтақаи корӣ баъд аз анҷоми кор.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - меъёрҳои техникии омодасозии автомобил; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизоти санҷишӣ; - қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби муайян намудани муқовимати печаки реле; - талаботи бехатарии ҷои кор ҳангоми таъмири автомобил; - тартиби васли таҷҳизотҳои санҷиш; - маълумот дар бораи қисмҳои барандаи автомобил ва тартиби таъмиркунии онҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							

1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани қисмҳои баранда											
2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда	√			√							
2.2. Иваз намудани ҷаъбаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак	√			√							
2.3. Иваз намудани шаровойҳои нуқсондошта (люфт)	√		√								
2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	√		√								
2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда	√		√								
2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда	√		√								
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди кор											
3.1. Санҷидани кори қисмҳои баранда.	√			√							
3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир.	√			√							
3.3. Ҷобаҷо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ.	√			√							
3.4. Тоза намудани ҷойи кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Асбобҳои корӣ барои таъмир – инҳо:	- маҷмӯи калидҳо; - таҷҳизоти санҷишӣ барои омода намудани автомобил; - контролка; - мултиметр, сканери ташхисӣ ва ғайра.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қӯттии интиқоли ҳаракат	**TI 7231-14-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати гузаронидани таъмири қӯттии интиқоли ҳаракат ва санҷидани кори онро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири қуттии интиқоли ҳаракат.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - TI 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол; - TI 7231-11-3/01 Ҷудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - TI 7231-13-3/01 Таъмир намудани қисмҳои баранда.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қӯттии интиқоли ҳаракат	2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар. 2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо. 2.3. Иҷро кардани корҳои равғанмолӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда. 2.4. Санҷидани коршоямии қӯттии интиқоли ҳаракат.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии қуттии интиқоли автомобил; - интихоб намудани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямии қуттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - муайян кардани нуқсонҳои қуттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташхиси қуттии интиқоли автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - санҷидани сатҳи равғани қуттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани қуттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба қуттии интиқоли автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои қуттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба корношоям гардидани қуттии интиқоли ҳаракат; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири қуттии интиқоли

	автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани қӯттии интиқоли ҳаракат											
2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар	√			√							
2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо	√			√							
2.3. Иҷро кардани корҳои равғанмолӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда	√			√							
2.4. Санҷидани	√			√							

коршоямии қӯттии интиқоли ҳаракат											

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вуҷуд надорад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани системаи сардкунӣ	**TI 7231-15-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати гузаронидани таъмири системаи сардкунӣ ва санҷидани гардиши обро дар системаи сардкунии муҳаррик тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири системаи сардкунӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Холӣ кардани моеъи сардкунанда дар зарфи махсус.
2. Таъмир намудани системаи сардкунӣ	2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик). 2.2. Иваз намудани асбоби гарминигоҳдоранда (термостат). 2.3. Иваз намудани насоси системаи сардкунӣ (помпа).
3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз. 3.2. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик. 3.3. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ. 3.4. Ҷобаҷо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.5. Тоза кардани ҷойи корӣ ва тартиб додани санади иҷрои корҳои таъмирӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санҷиш ва хизматрасониҳои техникӣ; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои таъмир; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои санҷиши қисмҳои сардкунандаи муҳаррики автомобил; - танзим намудани чароғҳои равшанидиҳандаи автомобил дар стенди санҷишӣ; - омода намудани автомобил барои гузаронидани ташхис; - муайян намудани меъёри моеъи сардкунандаи муҳаррик; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ дар ҷойи кор; - истифода намудани асбобу таҷҳизот барои санҷиши автомобил; - интихоб намудани асбобу таҷҳизот барои иҷрои корҳои санҷишии ҳавоногузарии байни қисмҳои системаи сардкунандаи автомобил; - санҷидани ҳолати кории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - санҷидани ҳолати кории сенсорҳои ҳароратии системаи

	хунуккунӣ; - гузаронидани санҷиш бо истифодаи асбобу таҷҳизоти таъмирӣ; - муайян намудани ҳаҷми корҳои санҷишӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба гузаронидани хизматрасонии техникии автомобилҳо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизотҳои санҷишӣ; - меъёрҳои муайянкунии моеъи сардкунанда дар муҳаррики автомобил; - тартиби омода намудани автомобил барои гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - асбобу таҷҳизот барои санҷиши автомобил; - меъёрҳои кории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои моеъи системаи сардкунандаи автомобил; - тартиби санҷидани ҳолати кории ҳарорати гардиши сенсорҳои системаи хунуккунӣ; - тартиби омодакунии ҷойи кор ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯза; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиққат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ		√		√							
1.3. Таъмин намудани		√		√							

бехатарии ҷойи кор											
1.4. Холӣ кардани моеъи сардкунанда дар зарфи махсус		√		√							
Элементи 2: Таъмир намудани системаи сардкунӣ											
2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)		√		√							
2.2. Иваз намудани асбоби гарминигоҳдоранда (термостат)		√		√							
2.3. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (кардан) силиндр		√		√							
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди кор											
3.1. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз	√			√							
3.2. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик	√			√							
3.3. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ	√			√							
3.4. Ҷобаҷо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ	√			√							
3.5. Тоза кардани ҷойи корӣ ва тартиб додани санади иҷрои корҳои таъмирӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вуҷуд надорад.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Риоя намудани ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ қисми асосии уҳдадории челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил мебошад. На танҳо қонунҳо ва қоидаҳои умумӣ барои ҳамаи шаҳрвандон, инчунин ҳуҷҷатҳои қонунгузор ва қоидаҳои соҳа, ташкилот, ҷойи корӣ низ риоя карда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат-системаи нигаҳдории ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди фаъолияти меҳнатӣ, аз он ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ташкилӣ-техникӣ, санитарӣ-гигиенӣ, табобатӣ-пешгирикунӣ ва дигар чорабиниҳоро дар бар мегирад.

Талаботи умумии бехатарӣ

Ба кори челонгарӣ мардон/занони на камтар аз 18 сол, ки тайёрии махсусро гузаштаанд, роҳ дода мешаванд.

Пеш аз гирифтани иҷозат ба кори мустақил бояд, муоинаи тиббии ҳатмии қаблӣ (ҳангоми дохилшавӣ ба кор) ва такрориро (дар рафти фаъолияти меҳнатӣ) барои муносиб донистани онҳо барои иҷрои кор, гузаранд.

Ҳамаи челонгарони ба кор қабул кардашуда, бо фармони роҳбари ширкат ба таъмири муҳаррики автомобил вобаста карда мешаванд.

Бо мақсади муҳофизат аз таъсирҳои механикӣ ва ифлосшавӣ челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, аз ҷиҳози ройгон пешниҳодкардаи кордиҳандагон таъмин бошад, аз ҷумла:

- либоси махсус (пахтагин ё матоҳои омехта);
- мӯзаҳои резинӣ ва пойафзоли чармӣ;
- дастпӯшакҳои пайваст ва дастпӯшакҳо бо рӯйпӯшҳои полимерӣ;
- камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) класси 2-юми муҳофизатӣ – истифода баранд.

Барои корҳои беруна зимистон илова дода мешаванд:

- либоси махсуси бо мағзии гармкунанда ё костюм барои муҳофизат аз ҳароратҳои паст бо матои омехташуда ё пашмин;
- валенкаҳо (мӯзаҳои намадӣ) бо таги резинӣ ва пойафзоли чармии гарм бо нӯгҳои сахт;
- дастпӯшакҳои ба сармо тобовар бо рӯйпӯшҳои муҳофизатӣ ва дарунмағзии пашмӣ;
- камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) класси 2-юми муҳофизатӣ.

Ҳангоми дар майдончаи истеҳсолӣ, дар биноҳои истеҳсолӣ ва маишӣ, дар минтақаҳои корӣ ва ҷойҳои корӣ будани челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро, ки ташкилоти мазкур қабул кардааст, иҷро намоянд. Иҷозаи шахсони бегона, инчунин кормандони дар ҳолати мастӣ дар ҷойи зикршуда маън карда мешавад.

Дар раванди фаъолияти ҳаррӯза челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд:

- мошин ва механизмҳоро тибқи таинот, мувофиқ ба дастурҳои заводи истеҳсолкунанда истифода баранд;

– танҳо ҳамон кореро иҷро намоянд, ки аз ҷониби роҳбар супориш дода шудааст;

– нигоҳ доштани тартибот дар ҷойи кор, тоза кардани он аз поруб, чанг, барф, бардама, роҳ надодан ба вайронкунии қоидаҳои анборкунии масолеҳҳо ва конструксияҳо.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, фавран ба роҳбари бевоситаи худ ё роҳбари болоистода оид ба ҳар як фалокат, ки дар вақти таъмир, инчунин оид ба бадшавии ҳолати саломатии худ, хабар диҳанд.

Талаботи бехатарӣ пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– гирифтани супориш барои иҷрои кор;

– гузаштани дастур оид ба хусусияти корҳои дарпешистода ва муоинаи тиббии пеш аз оғози кор;

– пӯшидани либоси махсус ва пойафзоли махсуси намунаи муқарраршуда;

Пас аз гирифтани супориш челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– санҷидани мавҷудияти дорудони тиббӣ, оташхомӯшкунакҳо ва маҷмӯи асбобҳо;

– бо мақсади таъмин намудани бехатарӣ дар ҷойи кор санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ, дастгоҳи борбардор ва ғайра;

– риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва зидди сӯхтор ҳангоми кор бо масолеҳи сӯзишворӣ, равған, об, антифриз (дар вақти хунукии сол) ва моеи тормозӣ, электролити батарияи аккумуляторӣ;

– дар вақти пуркунии масолеҳи сӯзишворӣ-молиданиро, ки резонида шудаанд тоза кардан бо латтакӯҳна, рег ё аррамайда;

– санҷидани коршоямии асбобҳои рӯшанидиҳанда ва назоратӣ-ченкунанда.

Талаботи бехатарӣ дар вақти кор

Дар вақти иҷрои корҳо челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– пеш аз ҳаракат намудани воситаи нақлиётӣ ба ақиб ба набудани одамон ва монеаҳо барои ҳаракат боварӣ ҳосил намояд. Ҳангоми маҳдуд будани доираи назар челонгар бояд ба кӯмаки сигналдиҳанда, ки берун аз воситаи нақлиётӣ мебошад муроҷиат намояд;

– ҳангоми баромадан аз кабинаи автомобил, муҳаррикро хомӯш кунад, тормози таваққуфӣ ва интиқоли якумро ба кор омода кунад, калидро аз қулфи афрӯзиш гирад, пас аз баромадан аз кабина дарҳоро қулф кунад.

Пеш аз пуркунии сӯзишворӣ ба автомобили газу баллонӣ ба набудани одамон дар кабина бовари ҳосил карда, муҳаррикро хомӯш намояд, роҳ надодан ба расидани газ ба минтақаҳои кушодаи пӯст (барои бартараф

намудани хунуксанӣ дар натиҷаи бухоршавии газ), пеш аз омодакунии афрӯзиш ва сардиҳии муҳаррик дар мӯҳлати 3 дақиқа капотро (сарпӯши муҳаррикро) то пурра тоза шудани газ, кушода нигоҳ доштан. Пеш аз он, ки автомобили газу баллониро ба таваққуфгоҳи пӯшида гузошта шавад ё ҳангоми хизматрасонии техникӣ, бояд ҷумаки балон қулф карда шавад ва ҳама газ аз системаи озуқа бароварда шавад.

Барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик бояд сатилҳои махсус бо ҷумак дар қисми боло ҷойгиршуда, ки фавраи самтдоштаро ҳосил мекунад, истифода шавад. Ҳангоми гармкунии муҳаррик бо воситаи буғ ё ҳавои тафсон шланг (рӯда) бояд бо даҳанаи радиатор васл карда шавад ва боэътимод мустаҳкам карда шавад.

Ҳангоми иҷро намудани корҳои таъмирӣ, челонгар бояд муҳаррикро хомӯш кунанд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ доранд.

Ҳангоми боздоштан дар нишебӣ бояд дар зери чарххо на камтар аз ду тамбаи зидди ғелишхӯрӣ гузоранд.

Носозиҳои системаи озуқаро бояд танҳо пас аз хунукшавии муҳаррик бартараф намоянд.

Пеш аз боло намудани автомобил бо домкрат бояд мусофирон аз кабина дур карда шаванд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ дошта, дар зери чарххо тамбаҳои зиддиғелишхӯрӣ гузошта шаванд, майдончаи зери домкрат ҳамвор карда шавад ва дар зери он тагмони васеъ аз чӯб гузошта шавад.

Ба челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил маън карда мешавад:

– идора намудани автомобил ҳангоми надоштани ҳуҷҷати ронандагӣ ва дар ҳолати мастӣ;

– нигоҳ доштани автомобили газу баллонӣ дар таваққуфгоҳи дарозмуддат бо ҷумакҳои кушодаи баллонҳо ва системаи озуқа;

– истифода бурдани камераҳо (камераи чарх) барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик;

– барои гармкунии муҳаррик истифода бурдани сархонаи газӣ, таҷҳизоти бо абзорҳои сигналдиҳанда таҷҳизонида нашуда, ки бо тарзи автоматӣ додани газро ҳангоми ихроҷи он ё хомӯшшавии сархона, қат мекунанд;

– ҳаракат намудан дар нишебии рост бо бандиши хомушкардашуда ё интиқол;

– истироҳат кардан ё хоб рафтан дар кабинаи автомобил бо муҳаррики коркарда истода;

– иҷозат додан ба шахсони бегона барои таъмири воситаи нақлиёт ва рондани он.

Талаботи бехатарӣ пас аз анҷоми кор.

Пас аз анҷоми кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– барои таъмири таъмири муҳаррики автомобил бо номгӯи носозиҳо, ки бояд бартараф карда шаванд, дархост таҳия намоянд;

– муҳаррикро хомӯш намояд;

– ҳангоми нигоҳдорӣ бидуни гараж, дар вақти зимистон, обро аз радиатор ва муҳаррик рехта, фишанги тормози таваққуфиро кашад;

– кабинаро бо қулфҳо маҳкам кунад;

оид ба ҳама гуна носозиҳо, ки дар вақти корҳо ба вуҷуд омадаанд ба роҳбари кор ё шахси масъул оид ба нигоҳдории автомобил дар ҳолати коршоямӣ, хабар диҳад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мекунанд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ- техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдоре, ки онро мегузаронад, ба намудҳо ҷудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои тахассуси муайян ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд кормандоне, ки барои бехатарии тиббӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи бехатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҳимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникии омӯзиш ва воситаҳои аёнӣ дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

– кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)и кироя;

– кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;

– кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;

– хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;

– дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санаи гузаронидан дар дафтари дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки хавфи ба вуҷуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз холатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додашуда, эмин медорад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он қайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- ҳуҷҷат (сертификат) дар бораи аз худкунии салоҳияти 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро доро будан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- сатҳи тахассусии омӯзгор на бояд аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст бошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯйи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	**Таҷҳизот**	Миқдор	**Мавод/дигар лавозимот**	Миқдор
Калидҳои печмӯҳрагии бозшаванда	1 даста	Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	2 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Мошини суфтакунӣ	2 адад	Доруқуттӣ	∞
Манганаи гидравликӣ ва механикӣ	1 даста	Домкрат (борбардор)	2 адад	Моеъҳои техникӣ	∞
Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо	1 даста			Маҳлулҳои химиявии шӯянда	∞
Равғанкунакҳо	1 даста			Абзори бардоштани милдонҳо (съёмникҳо)	∞
Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ	1 даста			Штангенсиркул	∞
Борбардор ва такягоҳҳои зидди лағжиш	1 даста			Сатил	∞
Калиди универсалӣ барои печмӯҳраҳои гупчак	1 даста			Микрометр	∞
Аробача	1 адад			Асбоби фосиласанҷ (щуп)	∞
Манометр	1 адад			Мурваттобҳо	∞
Фишорченкунанда (Компресометр)	1 адад			Печмеҳҳо	∞
Калиди андохташаванда	1 адад			Калиди шашрӯя	
Анбӯри салибшакл	5 адад			Либосҳои махсус	25 адад
Исканҷа	1 адад			Воситаҳои ҳимоявӣ	25 адад
Тасмаи (лента) – и ойиқкунӣ	5 адад			Сатил	2 адад
Тахтасипар барои овезон кардани муҳаррики автомобил	2 адад			Дастпӯшакҳо	25 адад
Искана	5 адад	**Таҷҳизоти таълимӣ**		**Маводи таълимӣ**	
		Проектор	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад

		Флипчарт	1 адад	Барномаи таълимии модулӣ	5 адад
		Тахта	10 адад	Дастур	∞
		Компютерҳо	25 адад	Китобҳо	25 адад
		Экран	1 адад	Видео (CD)	∞
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Айёният/лавҳаҳои таълимӣ	∞

Рӯйхати адабиёт:

1. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 64 с.
2. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч.Ч. 2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2010. - 432 с.
3. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2016. - 240 с.
4. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 240 с.
5. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч.2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 158 с.
6. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 144 с.
7. Кузнецов, А.С. Плакаты: Устройство, ремонт и техническое обслуживание двигателей (16 плакатов) / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 448 с.
8. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч. 2.: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 132 с.
9. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч.Ч. 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2016. - 320 с.
10. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля. Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2013. - 96 с.
11. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2017. - 257 с.
12. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие для нач. проф. образования / Т.Г. Финогенова, В.П. Митронин. - М.: ИЦ Академия, 2010. - 80 с.
13. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Академия, 2013. - 272 с.

Funded by
the European Union

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ХАРИТАИ ФУНКСИОНАЛӢ

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **TI 7231**

Замимаи 1

Харитаи функсионалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

УҲДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО				
A	**Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ**	**А-1.** Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/ фармоишгарон	**А-2.** Такмил додани тахассуси касбӣ	**А-3.** Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	**А-4.** Муоширaт кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	**А-5.** Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи миёна
		А-6. Ҳал намудани ваъиятҳои мунокишавӣ				
B	**Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ**	**В-1.** Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	**В-2.** Пӯшидани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	**В-3.** Гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ	**В-4.** Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехтарӣ	**В-5.** Риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор
		В-6. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ				
C	**Таъмир намудани қисми вайроншудаи муҳаррики автомобил**	**С-1.** Муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ	**С-2.** Муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик	**С-3.** Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик	**С-4.** Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	**С-5.** Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана
		С-6. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	**С-7.** Ҷудо карда гирифтани сарпӯши клапанҳо	**С-8.** Гирифтани бадана аз қӯттии интиқоли ҳаракат	**С-9.** Кушода гирифтани наварди газтақсимкунак	**С-10.** Ҷудо карда гирифтани сараки силиндр аз бадана
		С-11. Ҷудо карда гирифтани полоякҳои ҳавоӣ (воздушныйй филтр)	**С-12.** Ҷудо карда гирифтани нокилҳои баркӣ аз баданаи муҳаррик			

D	**Таъмир намудани системаи боздорӣ**	**D-1.** Санҷидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ	**D-2.** Пӯр кардани равған дар система	**D-3.** Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	**D-4.** Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	**D-5.** Иваз намудани пардаи ҳоҷиз (диафрагма) дар системаи боздошт
		D-6. Иваз намудани чаббаҳои резинӣ дар система	**D-7.** Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ	**D-8.** Иваз кардани қосидакҳои (датчик) – ҳои системаи боздорӣ (АВС)	**D-9.** Иваз намудани курси (диск) –и такякунанда дар системаи боздошт	**D-10.** Санҷидани системаи боздорӣ
E	**Таъмир намудани қуттии интиқоли ҳаракат**	**E-1.** Муайян кардани нуқсон дар қуттии интиқол	**E-2.** Ҷудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик	**E-3.** Танзим намудани (чӯрсозии) фишанги (кулиси) қуттии интиқол	**E-4.** Иваз намудани шохаи ҳаракатовар	**E-5.** Иҷро кардани корҳои равғанмолӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда
		E-6. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо	**E-7.** Иваз намудани полояки қуттии интиқол (автоматика)	**E-8.** Иваз кардани равғани қуттии интиқол	**E-9.** Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик	**E-10.** Санҷидани кори қуттии интиқол
F	**Таъмир намудани қисмҳои баранда**	**F-1.** Иваз кардани ғӯллаҳо (втулка) – ҳои резини танзимкунанда (стабилизатор)	**F-2.** Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда	**F-3.** Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	**F-4.** Иваз намудани гранатаи вайроншуда	**F-5.** Иваз намудани чаъбаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак
		F-6. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	**F-7.** Иваз намудани аморзитаторҳои равғанӣ ва газӣ	**F-8.** Иваз намудани шаровойҳои нуқсондошта (люфт)	**F-9.** Иваз намудани салниблокҳои фарсуда	**F-10.** Санҷидани кори қисмҳои баранда
G	**Таъмир намудани системаи сардкунӣ**	**G-1.** Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	**G-2.** Иваз намудани асбоби гарминигоҳдоранда (термостат)	**G-3.** Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)	**G-4.** Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	**G-5.** Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо

		G-6. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (кардан) силиндр	**G-7.** Санчидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик	**G-8.** Васл кардани насоси обии муҳаррик		

	Сатҳи 2 - 26
	Сатҳи 3 - 36
Ҳамагӣ: 62 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»	
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятнокӣ	**Дониш, малака ва маҳорати умумӣ**
1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизакор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфакор 10. Дурандеш 11. Бодиққат 12. Устувории ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергӣ устувор 14. Поквиҷдон 15. Боинсоф 16. Суботкор	1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Сохт ва хизматрасонии техникии автомобилҳо 3. Намуд ва тамғаи масолеҳи сӯзишворӣ, молиданӣ ва моеъҳои техникӣ 4. Асосҳои физика 5. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 6. Қодаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист 7. Дастур оид ба расонидани ёрии аввалия 8. 6.Дастур оид ба истифодабарии равғанҳои молиданӣ ва моеъҳои химикат дошта 9. Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор 10. Истифода бурдани воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ 11. Асосҳои нақшакашии техникӣ 12. Қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдоштӣ 13. Ҳуҷҷатҳои меъёрии техникӣ 14. Асосҳои маводшиносӣ 15. Асосҳои механикаи техникӣ

Таҷҳизот, асбобҳо, масолеҳи асосӣ ва сарфшаванда		
1. Манганаи гидравликӣ ва механикӣ 2. Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо 3. Равғанкунакҳо 4. Дорукӯттӣ 5. Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ 6. Борбардор ва такягоҳҳои зидди лағжиш 7. Калиди универсалӣ барои	15. Тасмаи (лента) – и ойиққунӣ 16. Тахтасипар барои овезон кардани муҳаррики автомобил 17. Искана 18. Либоси махсус 19. Зарфи партовҷамъкунӣ 20. Зарф барои шӯстани механизмҳо 21. Латтапораҳо	24. Моеъҳои техникӣ 25. Маҳлулҳои химиявии шӯянда 26. Абзори бардоштани милдонҳо (съёмникҳо) 27. Штангенсиркул 28. Сатил 29. Микрометр 30. Асбоби фосиласанҷ (щуп) 31. Мурваттобҳо 32. Печмеҳҳо 33. Калиди шашрӯя

Харитаи функсионалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби

«Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Иштирокчиёни таҳлили функсионалӣ:

1. **Холматов Абдулло** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автосервиси «Одил»;
2. **Кенҷаев Саидбурҳон** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8;
3. **Ҳақназаров Бахтиёр** – устои таълими истеҳсолии МДТ «Коллеҷи муҳандисию омӯзгории шаҳри Душанбе»;
4. **Нозимов Дилшод** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8;
5. **Комрони Ҳошимзода** – устои таълими истеҳсолии МДТ «Литсейи касбии техникии саноати нассоҷии шаҳри Душанбе».

Модераторон:

Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа

Сангин Бобоев - коршиноси маҳаллии ғайрикалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа

Бахтиёров Озар - супервайзер оид ба методологияи ТАС

Фасилитаторон:

1. Мирзоев Мирҷон
2. Раҳимов Абдусамад

<table>
<tr><td colspan="2">печмӯҳраҳои гупчак
8. Аробача
9. Манометр
10. Фишорченкунанда (Компресометр)
11. Домкрат
12. Калиди андохташаванда
13. Анбӯри салибшакл
14. Исканҷа</td><td colspan="2">22. Дастгоҳи борбардор
23. Дастгоҳи болобардор (подъёмник)</td><td></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3">Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
таҳия шудааст.
ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон
13-14 ноябри соли 2023</td></tr>
<tr><td colspan="5">Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб</td></tr>
<tr><td colspan="3">1. Мубодилаи таҷриба байни челонгарон беҳтар мегардад.
2. Нуфӯзи касб баланд мешавад.
3. Сифати корҳо беҳтар мегарданд.
4. Ихтисоси омӯхташаванда ба талаботи бозори меҳнат мувофиқ мегардад.
5. Хатар ва таввакалнамоиҳо дар роҳҳо пешгирӣ карда мешавад.</td><td colspan="2">6. Шароити вазнини меҳнатӣ.
7. Мушкилот дар ба даст овардани баъзе қисматҳои эҳтиётӣ.
8. Рақобатпазирии мутахассисон баланд мешавад.</td></tr>
</table>

Funded by
the European Union

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ХУЛОСАҲОИ СОҲА (экспертиза)

Замимаи 2

ВАЗОРАТИ НАҚЛИЁТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

734042, ш. Душанбе, к. Айнӣ 14, Тел: (372) 221-17-13, 221-20-03, E-mail: info@mintrans.tj, веб: www.mintrans.tj

№ 3/(5.1)-1828 аз «03» 09. соли 2024

Ба ____________ аз «___» ________ соли 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар робита ба иҷрои "Барномаи касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2020, №703 тасдиқ шудааст, оид ба гузаронидани ташхиси (экспертиза)-и лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳо, чунин иттилоъ медиҳад.

Лоиҳаҳои стандартҳои салоҳиятҳо оид ба касбҳои "Челонгар-таъмирчии кузови автомобил", "Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил" ва "Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)", ки бо мақсади баланд бардоштани сифати касбияти мутахассисони касбҳои коргарӣ мутобиқ ба меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ таҳия гардидаанд ва ҳамчун дастурамал барои таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ истифода мешаванд, қобили дастгирӣ мебошад.

Ҳамзамон, Вазорат омодагии хешро барои ҳамкорӣ дар доираи салоҳият иброз менамояд.

Муовини вазир [signature] Ш. Саидмуродзода

Иҷр: Раёсати нақлиёти рӯизаминӣ
Тел: 222-22-75

ҶАМЪИЯТИ ДОРОИ МАСЪУЛИЯТИ МАҲДУДИ «СОМОН - ТАКСИ САЙР»

ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ «СОМОН - ТАКСИ САЙР»

734025 Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, н. И. Сомонӣ, к. Лучоби поён, e-mail: info@somontaxi.tj тел: +992 (372) 289898

5/47 аз “13” 09 2024 с.

ш. Душанбе

Лоиҳаи “Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

ҶДММ “Сомон такси Сайр” мактуби Шуморо аз 5-уми сентябри соли 2024 №67 оид ба гузаронидани ташхиси лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳои “Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)”, “Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил” ва “Челонгар-таъмирчии кузови автомобил” аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлили қарор дод.

Қайд кардан ба мавридаст, ки лоиҳаҳои стандартҳои болозикр барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ҶДММ “Сомон такси Сайр” лоиҳаҳои стандартҳои болозикрро барои таҳияи барномаҳои таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар ташхиси лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳои “Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)”, “Челонгар-таъмирчии кузови автомобил” кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Қамаров Н-оператори калон.
2. Ҳакимов Ч-сардори шӯъбаи бехатарӣ
3. Камолзода Ф- танзимгар

Директори генералии
ҶДММ “Сомон такси сайр”: Ҳакимов Ҳ.

ҶДММ
"САФАР ОРИЁН"
ш.Душанбе, куч. Карамова 29
РМА 040054769

"SAFAR ORIYON"
L.L.C.
Dushanbe, Karamova str. 29
TIN 040054769

Сафар Ориён

№530
29.08.24

Лоиҳаи "Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Сафар Ориён» аз дастгириҳои ҳамешагии Шумо бахри рушди соҳибкасб намудани шаҳрвандон ва хонандагон барои саҳм гузоштан дар инкишофи самтҳои касбомӯзии касбҳои талаботи бозори меҳнат, изҳори миннатдорӣ намуда, барои ҳамкории дуҷониба вобаста ба мактуби Шумо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани ташхис (экспертизаи) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои баркии автомобил (автомобилҳои баркӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» хулосаи аъзоёни комиссияи кормандони ҷамъиятро пешниҳод менамояд:

Асбобу таҷҳизотҳо, масолеҳи сарфшаванда ва вазифаҳое ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат ҷавобгӯ мебошад.

ҶДММ «Сафар Ориён» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои баркии автомобил (автомобилҳои баркӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» қобили қабул ва дастгирӣ менамояд.

Дар таҳлили лоиҳаи касбҳои мазкур кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Обидинов Р.С.- сармуҳандис
2. Сафаров Ф.М. – механик – назоратчӣ
3. Давлатов Ҳ.А.- муҳандиси бехатарии ҳаракат дар роҳ
4. Шарипов К.Р. – Сардори шӯъбаи кадрҳо

Директор Ҳакимов И.Н.

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди
"СОРО КОМПАНИЯ"

РЕСПУБЛИКА ТАДЖИКИСТАН
Общество с ограниченной ответственностью
"СОРО КОМПАНИЯ"

ш. Душанбе, н. И.Сомонӣ, к. Карамова 65А
тел.:(+992)224-54-74

г. Душанбе, р-н. И.Сомони, ул. Карамова 65А
тел.:(+992)224-54-74

№ 181 аз 27 Августи 2024 сол

ш. Душанбе

Лоиҳаи "Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Соро компания» ҷиҳати дастгирию кумаки ҳаматарафа ва ҳамкориҳои мутақобилан судманд ба Шумо арзи эҳтиром намуда, мактуби ирсолгардидаи Шумо аз 22 августи 2024с, №67, мавриди баррасӣ қарор дода, мувофиқи нақша ва барномаҳои тартибдодашуда, ки дар хулосаи комиссияи вобаста ба гузаронидани ташхис (экспертизаи) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» дарҷ гардидааст чунин хулоса пешниҳод менамояд:

Дар лоиҳаи касбҳои "Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил" (автомобилҳои барқӣ ва гибрид",)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» асбобу таҷҳизот ва масолеҳи сарфшаванда ва ҳамзамон уҳдадорӣ ва вазифаҳо, ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат мутобиқат мекунад.

Ташхиси стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Соро компания» дастгирӣ менамояд.

Дар ташхис ва таҳияи стандарти касбҳои болозикр кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Кабутов Ҳ. – муҳандис оид ба техникаи бехатарӣ
2. Закиров А.И. – сардори шуъбаи кадрҳо
3. Низомов М.Ш сармуҳандиси нуқтаҳои таъмири нақлиёт
4. Холиқов А. – таъмиргари автомобилҳои барқӣ
5. Чарқулов Ф.Х- таъмиргари таҷҳизотҳои техники

Директори Ҷ ДММ"Соро компания" Давлятов Б.Ҷ.

TALCO PERSIA

№ 638
29.08.24

Лоиҳаи "Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

ҶДММ «Талко Персия» мактуби Шуморо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани ташхис (экспертизаи) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дода, лоиҳаҳои болозикрро барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ҶДММ «Талко Персия» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Баркчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро барои таҳияи барномаи таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар ташхиси стандартҳои салоҳияти касбҳои болозикр кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Қурбонов Н. - сармуҳандис
2. Сайдуллоев С. – механики назоратчӣ
3. Абдуллоев З. – мудири хоҷагӣ
4. Маҳмадёров А. - ҳуқуқшинос

Директор — Садуллоев С.Ч.

ҶДММ "Талко Персия", 734017, Тоҷикистон, ш. Душанбе, куч.Карамова 29
тел.: +992 (44) 600-66-13, 600-66-10, факс: +992 (44) 600-66-12, e-mail: info@talcopersia.tj, URL: www.talcopersia.tj